

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ARCHIVNICTVÍ A POMOCNÝCH VĚD HISTORICKÝCH

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**SAMOSPRÁVA V TÝNĚ NAD VLTAVOU VE DRUHÉ POLOVINĚ
19. STOLETÍ**

Vedoucí práce: Mgr. Lenka Martínková, Ph.D.

Autor práce: Pavla Janošová

Studijní obor: Archivnictví

Ročník: 3.

2009

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách.

Rožnov pod Radhoštěm 30. července 2009

Pavla Janošová

Samospráva v Týně nad Vltavou ve druhé polovině 19. století

Tématem této bakalářské práce je konstituování obecní samosprávy v Týně nad Vltavou v polovině 19. století, počátky její činnosti, problémy spojené s konstituováním jednotlivých samosprávných orgánů, rozsah vlastní i přenesené správní pravomoci s důrazem na oblast působnosti přirozené.

V prvních dvou teoretických částech jsem se pokusila nastínit politickou situaci v Rakousku – Uhersku, zvláště v Českých zemích po roce 1850 a dále metody výzkumu a jejich dílčími výsledky v České republice i v zahraničí. V dalších kapitolách se zabývám už přímo Týněm nad Vltavou. Zpracovala jsem vývoj jeho správního obvodu, důležitá část se týká obecních představitelů obce a obecních voleb. Stěžejní část tvoří rozbor zápisů ze zasedání zastupitelstva v časovém rozmezí 1864 – 1918, které jsem pro lepší přehlednost rozdělila na tři části. V přílohách přikládám volební tabulky, tabulky k zasedáním zastupitelstva a jako příklad o průběhu jednání přepisy dvou zápisů – jednoho ze schůze řádné a druhého z mimořádné.

Pavla Janošová

Samospráva v Týně nad Vltavou ve druhé polovině 19. století

In the first half of the 19th century the local government of Týn nad Vltavou was constituted. My bachelor thesis handles the problem of establishment and construction of each self governing bodies and its executive authority.

My thesis has two parts. The first one describes Austria – Hungarian politic situation, especially in Czech country after the year 1850. It is focused on many researches in Czech Republic and also in foreign countries. Next part of this work refers to Týn nad Vltavou. It describes districts of administration, municipal election and local authorities. The analysis of local council meetings is the main part of my work. The meetings took part from 1864 till 1918. It is divided into three parts. At the end I added the election charts, charts from meetings and transcription of two council meetings like exemples.

Úvod

Vznik a vývoj samosprávy v českých zemích představuje v současné době jeden ze stěžejních výzkumných úkolů v rámci dějin správy. Tato studia jsou dnes obvykle neodmyslitelně spojena se zkoumáním původu, zrodu, působení a významu místních společenských elit, neboť v samosprávě obvykle sehrávaly důležitou nebo dokonce klíčovou roli. Původ místních elit a jejich uplatnění ve veřejné správě pomáhá rozkrýt složité podhoubí společenských vazeb uvnitř města a výše na okresní, a časem snad i na krajské nebo celozemské úrovni.¹

Tématem této bakalářské práce je samospráva v Týně nad Vltavou ve druhé polovině 19. století. Mým nemalým cílem bylo vypracování studie, která by měla zmapovat problematiku zrodu zdejší obecní samosprávy, počátky její činnosti, problémy spojené s konstituováním jednotlivých samosprávných orgánů. Město Týn nad Vltavou jsem si vybrala proto, že v minulosti bylo významným královským městem, které povýšil císař Rudolf II. v roce 1609. Poslední třetina 19. století ale zastihla město v hospodářské stagnaci. V Týně nevznikaly nové podniky, kromě drobných řemeslníků a nevelké loděnice tu neexistoval žádný průmysl. Vyhnula se mu i důležitá dráha z Plzně do Českých Budějovic, která se začala budovat v roce 1857. Ale nakonec se město dočkalo v roce 1897, kdy se začalo jednat o stavbě dráhy z Číčenic do Týna nad Vltavou.²

Samospráva však představuje velmi komplikovaný soubor kompetencí, jurisdikcí a vztahů, které se obvykle člení na oblast v přirozené a přenesené působnosti obce. Určující pro pochopení mechanismu fungování samosprávy v obci je přitom právě oblast přirozené obecní působnosti, která zahrnuje mimo jiné také volby obecních orgánů, autonomní záležitosti obce a jejích představitelů, věci obecního majetku a hospodaření, stejně jako záležitosti občanů a věci místní policie. Představovala současně soubor nezadatelných práv každé obce, která jí nemohla být odňata jinak než změnou zákona nebo později dokonce ústavy. Pro svou bakalářskou práci jsem si proto zvolila zkoumání materiálu, přinášejícího informace o této oblasti působnosti obce.³

¹ O metodách a cílech těchto výzkumů a školách, které se této problematice intenzivně věnují, bude pojednáno na příslušném místě v kapitole o pracovních metodách.

² Martina Sudová – Lubomír Procházka: Zmizelé Čechy – Vltavotýnsko, 2007.

³ O oblasti přenesené působnosti vltavotýnské samosprávy a o vzájemném vztahu mezi oběma správními sférami samosprávy bych případně v budoucnu ráda pojednala v diplomové práci.

Fond Archiv města Týn nad Vltavou, z kterého jsem načerpala nejvíc informací, je uložen v Státním okresním archivu v Českých Budějovicích. Spisový materiál z manipulačního období po roce 1850, který pro mne představoval stěžejní část dobových dokumentů, je uložen v osmi kartonech. Knih zápisů ze zasedání městského zastupitelstva v období do roku 1918 se zde nachází dvacet sedm. Kromě tohoto materiálu jsem využila také informace z vltavotýnské obecní kroniky, která byla vedena v letech 1836 až 1933. Je uložena ve Státním okresním archivu v Českých Budějovicích a digitálně zpřístupněna na webových stránkách oblastního archivu v Třeboni. Pro upřesnění základních životopisných údajů o osobách činných v samosprávných orgánech města Týna nad Vltavou jsem využila také matriku narozených z let 1650 až 1903, uloženou rovněž v třeboňském archivu.

Svou bakalářskou prací chci přispět k výzkumu obecních elit a dějin obecní samosprávy, jimž je v Čechách obecně a v českých malých městech zejména věnovaná obvykle jen okrajová pozornost. Přitom materiál z této doby přináší důležité informace, které potřebujeme získat nejen pro poznání konkrétních místních dějin, ale zejména pro možnost budoucího zobecnění vývojových tendencí v českých zemích v oblasti samosprávy.

Konstituování a vývoj územní samosprávy

1848 - 1918

Rok 1848 můžeme označit jako revoluční také v dějinách veřejné správy. Do této doby vykonávaly správu v první instanci vrchnostenské úřady a magistráty měst. Objevila se myšlenka, že některé úkoly politické správy mohou být svěřeny přímo občanům, kteří se za tímto účelem organizovali do veřejné korporace. Nově utvářená samospráva tím navazovala na dosavadní vývoj v jednotlivých korunních zemích, které byly odedávna stavovskými korporacemi. Reprezentanty této stavovské samosprávy byly do roku 1848 především zemské sněmy a v tomto časovém úseku vzniklé zemské výbory, a do reformy Josefa II. vedle několika méně významných institucí také šlechtické zemské soudy. Musíme si však uvědomit, že v této době můžeme mluvit jen o stále se zmenšující zemské správě, tj. provinciální samosprávě, která neobsahovala politické a soudní záležitosti.⁴

Hlavní zásady samosprávy se objevily už v návrhu kroměřížské ústavy a přešly později do březnové ústavy z roku 1849. Princip samosprávy byl založen na myšlence, že na území existují přirozené společenské útvary, které mají jistá přirozená práva, srovnatelná s přirozenými právy fyzických osob. Jako nezadatelná práva obce se zde prohlašovala svobodná volba zástupců, přijímání členů do obecního svazku, správa vlastního jmění, výkon místní policie, veřejnost výsledků obecního hospodářství a zpravidla veřejnost jednání samosprávných orgánů.⁵

Přechodné období 1848 – 1851

Jde o období od vypuknutí revoluce v březnu roku 1848 až do Stadionova prozatímního obecního zřízení, což byla první zákonná úprava, kterou obce dostaly až do vytvoření prvních orgánů obecní samosprávy. Ty vznikly na základě této právní normy v roce 1851. Ve větších městech byli sesazeni funkcionáři městské správy a přistupovalo se k volbě měšťanských výborů. Touto důležitou událostí začal obrat v místní správě. Výbory vznikaly poměrně demokratickou formou, volbami, které nebyly

⁴ Jan Janák – Zdeňka Hledíková: *Dějiny správy v českých zemích do roku 1945*, Praha 1989, s. 348.

⁵ Jan Janák: *Státní správa a územní samospráva 1740 – 1945*, in : XXIII, Mikulovské sympozium 1993, Brno 1995, s. 65.

ovlivňovány státními úřady. Městské výbory se postavily po bok magistrátů a městských soudů jako nové, revoluční orgány městské správy. Vláda tuto skutečnost akceptovala a snažila se pouze udržet tyto tendence v jistých hranicích a stabilizovat postavení měšťanských výborů provizorními právními normami.⁶

Vypracování obecních řádů pokračovalo v každé zemi jinak, ale ani v těch zemích, kde byly projednány a přijaty na rozšířených zemských sněmech,⁷ nevstoupily v platnost.

Od léta 1848 se začal touto otázkou zabývat také říšský sněm, který po rozpuštění nechal prostor pro iniciativu vlád, která vyvrcholila ve zmíněném prozatímním obecním zřízení. O otázkách městského a venkovského obecního zřízení se jednalo již v dubnu 1848 centrálně ve Vídni, kam například moravský stavovský sněm poslal své zástupce. Poprvé se jednalo o této otázce 10. dubna, vídeňské porady byly ukončeny 17. dubna. Nespokojenost mezitím stoupala a města i venkov, které požadovaly reformu, předkládaly v Čechách Národnímu výboru a na Moravě Zemskému sněmu své výhrady. Hlavní výtky se týkaly obecních rychtářů, účasti na správě obcí a správě obecního majetku se dožadovali zejména domkáři.⁸

Ve Vídni zatím vypracoval Alexandr Bach zásady obecního a municipálního zřízení. Tento návrh hlavních zásad je považován vůbec za první návrh obecního pořádku u nás.

Stadionovo prozatímní obecní zřízení

Stadionovo prozatímní obecní zřízení bylo první zákonnou úpravou, kterou obce dostaly dne 20. března 1849. Zákon mluvil o obcích místních, okresních a krajských, platnost nabyly jen předpisy pro místní obce, které se staly první instancí územní samosprávy. Vycházelo se přitom organizačně zejména z josefínských katastrálních obcí. Nové bylo, že se sídliště muselo stát obcí nebo součástí obce jako takzvaná osada. Bývalé rozdíly mezi sídlišti různých kategorií zůstaly ponechány, byly naznačeny různým názvoslovím jako města, městysy, městečka, vesnice, vsi, apod.⁹ Každá obec spadala do správního okresu a každá osoba musela patřit do nějakého svazku obce. U

⁶ Tamtéž, s. 66.

⁷ Na Moravě, ve Slezsku, Čechách a některých rakouských zemích.

⁸ Tamtéž.

⁹ Jan Janák – Zdeňka Hledíková: *Dějiny*, s. 348.

místních obcí zákon rozeznával obecní údy – obecní občany, obecní příslušníky a cizince.¹⁰

Prozatímní obecní zřízení bylo jednotným zákonem s platností pro všechny obce, samosprávné okresy a kraje v celém státě. Výjimku tvořila zemská hlavní města a města statutární. Pro ně neplatila ustanovení prozatímního obecního zřízení, ale jejich zvláštní statut. Měštům Praze, Liberci, Brnu, Olomouci a Opavě byly statuty uděleny zejména v roce 1850.

U obcí rozlišujeme od té doby dvojí základní působnost. Mluvíme-li o **přirozené působnosti** obce, myslíme tím vlastní záležitosti obce. V této působnosti nemohla být obec omezována, mimo případy dané zákonem. Proti přirozené působnosti obce stála **přenesená působnost**. Tento okruh přenesené působnosti byl delegačním principem přidělený obci státem a ta na své náklady zajišťovala výkon veřejných záležitostí ve státním zájmu a pro potřeby státu.

Každá obec zřizovala dva základní správní orgány. Orgánem s širší působností byl **obecní výbor**, volený na tříleté období. Byl to kolegiální orgán a rozhodoval většinou hlasů. Ze středu obecního výboru bylo voleno **obecní představenstvo**. Skládalo se z purkmistra (obecního představeného, starosty) a alespoň ze dvou radních. Výkonným orgánem samosprávy byl purkmistr, který prováděl usnesení obecního výboru a náleželo mu právo sistace, tj. mohl odložit výkon rozhodnutí obecního výboru, jestliže se přičilo zákonu nebo by jím mohla být způsobena škoda obci. Nepatrným dozorem byl povinen okresní úřad v oblasti výkonu místní policie, která jinak patřila do přirozené působnosti obce, a v nutných případech mohl zjednat nápravu. Hlavní slovo pak měla vláda, která mohla obci výkon místní policie kdykoliv odejmout a obstarávat ji svými orgány.¹¹

Neoabsolutismus

Roku 1852 došlo v korunních zemích rakouského císařství na základě Zásad o organických zařízeních k značným změnám. Mělo dojít k vypracování nového obecního zřízení, k čemuž došlo až roku 1859.

Jednání orgánů obecní samosprávy bylo zneprístupněno veřejnosti, krajské úřady (orgány státní správy) musely potvrzovat představenstva městských obcí a

¹⁰ Zdeňka Stoklasová: *Domovské právo a obecní samospráva* in: Lukáš Fasora – Jiří Hanuš – Jiří Malíř (eds.), *Obecní samospráva a lokální elity v českých zemích 1850 – 1918. Dílčí výsledky výzkumu v České republice*, Brno 2006, s. 141.

¹¹ Jan Janák – Zdeňka Hledíková: *Dějiny*, s. 350.

představenstva musela složit slib věrnosti císaři čili státu. Po uplynutí prvního funkčního období obecních orgánů, do něhož byly zvoleny, v roce 1854 nové volby neproběhly, stávající zvolení zástupci zůstali ve svých funkcích. Výjimku tvořily orgány, které rezignací nebo úmrtím členů ztratily svou usnášeníschopnost. Zde mohl ministr vnitra na návrh místodržitele chybějící členy jmenovat. Z nového obecního zřízení vydaného roku 1859 se v praxi používalo pouze ustanovení o domovském právu. Po pádu neoabsolutismu a po vydání Říjnového diplomu 30. října 1860 byly nedemokratické a neautonomní zásahy uskutečněné do samosprávy postupně odstraňovány. Na jaře roku 1861 byly konečně vypsány nové volby.

Obecní samospráva podle únorové ústavy a Schmerlingova pojetí

Státní ministr Anton Schmerling byl tvůrcem centralistické tzv. únorové ústavy. Byla to ústava oktrojovaná patentem ze dne 26. února 1861. Ústava byla tvořena základním zákonem o říšském zastupitelstvu, nazývaném říšskou radou a sestávajícím se ze dvou komor. Horní komora neboli panská sněmovna byla výlučně jmenovaná císařem a dolní komora čili poslanecká sněmovna byla obesílaná zemskými sněmy. Poslanecká sněmovna se skládala z 343 poslanců, z toho na Čechy připadlo padesát čtyři poslanců, na Moravu dvacet dva a na Slezsko šest. Volby do říšské rady se konaly kuriovým systémem.¹² Říšská rada tak byla tvořena podle zastoupení zájmů se zvýhodněním zejména velkostatkářů a buržoazie. Únorová ústava narozdíl od ústav předchozích připouštěla možnost za mimořádných poměrů přímé volby poslanců, bez účasti zemských sněmů.

Pro západní části monarchie byla zavedena tzv. užší říšská rada. Rozsah působnosti tzv. širší říšské rady zahrnoval záležitosti vojenské, obchodní, komunikační a finanční. Tím pádem užší říšské radě zůstaly na správu záležitosti, které nebyly vyhrazeny širší říšské radě a zemským sněmům.

Zásadním přínosem únorové ústavy bylo zavedení konstitucionalismu. Říšská rada se stala voleným, reprezentativním orgánem a ústava stanovovala, že k říšským zákonům je nutný souhlas obou jejich sněmoven a císařská sankce. Na druhé straně

¹² Kurie velkostatkářů a virilistů, měst a obchodních a živnostenských komor a venkovských obcí.

závažné bylo, že zde nebyla ustanovena odpovědnost ministrů parlamentu, kteří byli stále odpovědni jen panovníkovi.¹³

Součástí ústavy byla zemská zřízení a volební řády do sněmů, také zemské zřízení pro království České. Tato zřízení byla v roce 1862 doplněna zákonem o obecní samosprávě a zůstala v platnosti i po vydání prosincové ústavy v roce 1867. Tyto právní normy tvořily několik let právní základnu zemské, okresní a obecní samosprávy. Staly se podkladem pro rozdělení moci na státní a komunální. Volené orgány však byly také významným konfliktním polem za demokratizaci volebních řádů do zemského sněmu a říšské rady a nakonec na sebe braly také podobu kolbiště pro nacionální boje. Zvláště bylo možné využít jednu z důležitých zemských kompetencí, správu zemských financí, pro politický nátlak.¹⁴

V březnu 1862 byl vydán rámcový říšský obecní zákoník, kompromis mezi vládou a parlamentem, kde se začala projevovat většina německých liberálů a jejich idea samosprávy obcí. Vedle místních obcí měly být zřízeny obce okresní a krajské, nad nimi obec zemská. Došlo k úpravě, podle které byla obec pod dvojím dohledem: na jedné straně vyšších obcí a na straně druhé státu. Jako prováděcí zákon říšského obecního zákona bylo vydáno v roce 1863 obecní zřízení a volební řád pro Slezsko a v roce 1864 pro Moravu a Čechy. Tři obecní řády platné v českých zemích se lišily v podrobnostech, shodovaly se v zásadách, pro které sloužila vládní osnova. Vztahovaly se opět na všechny obce v příslušné zemi s výjimkou statutárních měst.

Všechna obecní zřízení rozeznávala dvě základní skupiny osob. Byli to **občané** (Gemeindeglieder, údové) – **obecní příslušníci a obecní společníci** - a **přespolní**. Osoby, které měly v obci řádné bydliště, příslušeli k obci svým narozením a ty, které obec přijala, tvořily obecní příslušníky. Obecními společníky (Gemeindegengenossen) byly osoby, které v obci držely nemovitosti, z nichž v obci platily daně, a to bez ohledu na to, zda se v obci zdržovaly, nebo jim byla v obci předepsaná přímá daň z živnosti, kterou samostatně provozovaly, anebo daň důchodová.¹⁵ Všechny další osoby, které nebyly obecními příslušníky ani obecními společníky byli tzv. **přespolní** (Auswärtige). Neměli volební právo do obecních orgánů, ani nemohli mluvit do obecního hospodaření.

Domovské právo (inkolát) v některé obci musel mít každý státní občan, tj. musel být do některé obce příslušný. Průkaz o tom se nazýval domovský list. Domovské právo

¹³ Zákon o odpovědnosti ministrů byl přijat až v červenci 1867.

¹⁴ Milan Hlavačka, *Zlatý věk české samosprávy. Samospráva a její vliv na hospodářský, sociální a intelektuální rozvoj Čech 1862 – 1913*, Praha 2006, s.16.

¹⁵ Jan Janák, *Státní správa*, s 67 – 68.

zakládalo právo na chudinské a vdovské zaopatření. Říšský zákon z roku 1863 dával obcím právo, aby si samy určovaly okruh svých příslušníků. Domovská příslušnost poskytovala právo pobytu v obci, ničím nerušeného. Cizí příslušníky mohla obec vypovědět, jestliže nevedl spořádaný život nebo pokud byli na obtíž veřejné dobročinnosti. Tzv. postřkem mohly být z místa pobytu vypovězeny osoby, které spáchaly trestný čin, ale nikdy však ze své obce domovské.¹⁶

Podle nového obecního zřízení se hlavní obecní orgány jmenovaly obecní rada a obecní zastupitelstvo. **Obecní zastupitelstvo** (dříve obecní výbor) se opět volilo na tříleté funkční období. Počet jeho členů závisel na lidnatosti obce. V Čechách to bylo od osmi do třiceti členů, na Moravě od sedmi taktéž do třiceti členů. Zastupitelstvo mělo usnášející a dozírací moc, řešilo zvláště důležité záležitosti. Jeho jednání byla veřejná. **Obecní rada** (dříve obecní představenstvo) byla volena z jeho středu, v čele stál obecní starosta spolu s alespoň dvěma radními (zastupiteli). Počet členů obecní rady nesměl být větší než třetina členů obecního zastupitelstva. Obecní rada byla výkonným orgánem obce, který řešil bezprostřední a běžné záležitosti. Nerozhodoval kolegiálně, rozhodování čili výkonná pravomoc byly v rukou starosty. K zastupování nepřítomných členů obecní rady se volili náhradníci, jejichž počet odpovídal polovině členů rady.

Působnost obcí se na základě nových norem opět dělila do dvou základních skupin:

Samostatná působnost

Do okruhu přirozené neboli samostatné působnosti obce náleželo vše, co se bezprostředně týkalo obce a bylo proveditelné v jejím rámci.¹⁷ Patřily sem:

1. Autonomní obecní záležitosti
2. Obecní majetek
3. Obecní hospodaření
4. Záležitosti občanů
5. Správa obecní policie

¹⁶ Jan Janák – Zdeňka Hledíková: *Dějiny*, s. 350.

¹⁷ Lukáš Fasora – Pavel Kladiwa: *Obecní samospráva*, s. 15.

Přenesená působnost

Přenesená působnost obce zahrnovala obstarávání určitých veřejných záležitostí, které na ně byly přeneseny zákonem ze strany státu. Obce byly povinny:

- vymáhat peněžité pokuty, školní platy, příspěvky na kostely, fary, školy, apod.
- ve volebních věcech spolupůsobily při volbách do místních a okresních školních rad, do okresních zastupitelstev v Čechách, při volbách do zemských sněmů a do říšské rady (parlamentu)
- v živnostenských záležitostech zveřejňovaly výnosy o vytvoření živností
- ve zdravotních věcech spolupůsobily při povinném očkování lidí i dobytka proti nakažlivým chorobám, při prevenci jejich šíření, karanténách
- obce působily při občanských sňatcích,
- při sčítání lidu,
- při zemědělských a lesních záležitostech,
- v oboru sociální péče při zjednávání úrazového pojištění dělníků, při ověřování nároků na odškodné,
- v dopravě při budování průtahu silnic,
- spolupůsobily při postrku,
- při výběru různých přímých i nepřímých daní, cel, kolků, apod.
- jejich součinnost se týkala i vojenských záležitostí při sestavování odvodních seznamů
- spolupracovaly se soudy, zejména při pátráních po osobách
- státem byla na obec delegovaná i jistá trestní pravomoc, při níž soudcem v trestních a policejních věcech byl starosta a přísedícími dva radní. Ti společně tvořili tříčlenný obecní trestní senát, kterému příslušelo řešení zejména přestupků proti zákonům a nařízení o místní policii. Obecní trestní senáty ukládaly v trestní pravomoci především peněžité pokuty, které připadly většinou chudinskému fondu příslušné obce. V některých případech ukládal obecní trestní senát vězení nebo i vedlejší tresty.¹⁸

¹⁸ Jan Janák – Zdeňka Hledíková: *Dějiny*, s. 352.

Okresní samospráva v Čechách v letech 1862 až 1918

Okresní samospráva byla ustanovena zemským zákonem přijatým 25. července 1864. Její rámcový vznik však umožnil již o dva roky dříve říšský zákon ze dne 25. března 1862. Národnostní konflikty a různé administrativní průtahy však zaviniily, že ve skutečnosti začala okresní zastupitelstva působit teprve v průběhu roku 1865. V krátké době jich však v Českém království, čili ve vlastních Čechách, vzniklo dvě stě osmnáct, a to zpravidla jedno zastupitelstvo pro území jednoho soudního (zde samosprávného) okresu.¹⁹

Orgánem okresní samosprávy byla tedy **okresní zastupitelstva**. Počet členů jednotlivých zastupitelstev závisel na lidnatosti okresu a pohyboval se mezi osmi až třiceti šesti. Ze svého středu volilo okresní zastupitelstvo užší správní orgán – **okresní výbor**, a ten potom **okresního starostu**. K jeho volbě bylo potřeba císařského potvrzení. Starosta měl právo a povinnost pozastavit usnesení okresního zastupitelstva, pokud by překračovalo zákonem stanovené pravomoci (tzv. právo sistance). Působil jako reprezentant úřadu a podepisoval dokumenty.

Obor působnosti samosprávného okresu se rámcově dělil do následujících několika agend, z nichž první tři lze pokládat za nejdůležitější:

- Záležitosti obecní, zejména dohled nad účty a rozpočty obcí
- Záležitosti komunikační, stavba a údržba silnic a mostů
- Záležitosti sociální a chudinské, podpora a zprostředkování práce
- Záležitosti zemědělské, ochrana pozemků, podpora chovu dobytka a meliorací
- Záležitosti stavební, schvalování polohopisných plánů, dohled nad dodržováním stavebního řádu
- Provádění soustavné elektrifikace
- Dozor nad okresními záložnami, záruka na vklady
- Dohled nad hospodařením v obecních lesích
- Dohled nad myslivostí, vytváření honiteb, vydávání honebních lístků

¹⁹ Okresní úřad České Budějovice – Státní okresní archiv České Budějovice: Okres České Budějovice. Z historie státní správy a územní samosprávy 1850 – 2002. České Budějovice 2001, s. 18.

- Záležitosti požární a hasičské, zdravotní, pojišťovací
- Záležitosti kulturní a školské

Okresní samospráva v Týně nad Vltavou

Od roku 1865 působilo v Týně nad Vltavou okresní zastupitelstvo. Prvním okresním starostou se stal baron Jan Křtitel Schell-Bauschlott (1865 – 1867), poté ho vystřídali dva pražští arcibiskupové Bedřich Josef kníže ze Schwarzenbergu (1867 – 1885), František de Paula hrabě ze Schönbornu (1885 – 1899)²⁰, dále následovali Matěj Brom (1899) a Václav Říha (1903 – 1919). Náplní činnosti byl dohled nad obecními účty a nad okresní hospodářskou záložnou. Další součástí tvořila péče o komunikace, která představovala ročně okolo třetiny veškerých výdajů. Budování komunikací se stalo jednou z priorit samosprávného okresu, což dokresluje i údaj, podle kterého bylo v roce 1865 pod správou okresního zastupitelstva na celém Vltavotýnsku pouze necelých padesát kilometrů okresních silnic, avšak o šedesát let později byla tato síť rozšířena již na sto šedesát tři kilometry okresních silnic, které navíc muselo okresní zastupitelstvo prostřednictvím svých technických zařízení a zaměstnanců udržovat ve sjízdném stavu. Patří sem i podíl na stavbě železniční trati do Čičenic uskutečněné v roce 1898 a marné snahy o její prodloužení na opačnou stranu do Bechyně a později do Veselí nad Lužnicí.²¹

V oblasti zdravotnictví mělo okresní zastupitelstvo zásluhu na zřízení tří zdravotnických obvodů a vydržování lékařů. Pro sociální péči bylo důležité založení a provozování okresní stravovny a ústavu pro bezplatné zprostředkování služeb. V oblasti školství můžeme uvést podporu Hospodářské školy v Číhovicích a stavbu její školní budovy v roce 1924.²²

²⁰ Náležel jim velkostatek Týn nad Vltavou a tím nastala nezákonná situace. Nemohli vedle svého hlavního úřadu zastávat ještě funkci okresního starosty a proto určili správce týnského velkostatku, který nebyl členem zastupitelstva. K nápravě došlo až v roce 1899.

²¹ Tamtéž.

²² Tamtéž.

Český zemský sněm a Zemský výbor do vydání anenských patentů

Nové funkce a složení českého zemského sněmu přinesl kabinetní list z dubna 1848, jako odpověď na českou petici došlou do Vídně. Vedle stavů měli být přizváni k zasedání zástupci Prahy, ostatních venkovských měst (majících aspoň čtyři tisíce obyvatel), univerzity, techniky a zástupci selského stavu volení podle vikariátu. Na Moravě byly rychle schváleny změny, které navrhl sám sněm. Podle nich měli na sněmu zasedat se samostatným hlasem velkostatkáři, zástupci měst, venkovských obcí a olomoucké univerzity. Nově složený sněm se v Čechách v důsledku červnového povstání vůbec nesešel a sněm moravský se sešel jednou v lednu roku 1849, ale více už ne.

Pillersdorfova ústava (tzv. dubnová) ze dne 25. dubna 1848 vylučovala z účasti na zákonodárné moci zemské sněmy, čímž usnesení zemských sněmů klesla na stížnosti nebo návrhy, které však měl zkoumat a řešit dvoukomorový celorakouský parlament - říšský sněm, jemuž jedinému byla ústavou přiznána zákonodárná kompetence.²³

Nová ústava Stadionova (tzv. březnová) z 4. března 1849 stanovila, že vykonání zemského zákona nepřísluší zemským sněmům, nýbrž výkonné moci, což však byly orgány říšské. Neuherským zemím byla vydána speciální zemská zřízení,²⁴ která však ve skutečnosti nikdy nevstoupila v platnost. Podle nich měly zemské sněmy vzejít z přímých voleb založených na zastoupení zájmů. Nestalo se tak, a proto do roku 1861 zemské záležitosti vyřizovaly staré stavovské zemské výbory. V roce 1852 do jejich čela byli postaveni zemští místodržitelé.

Říjnový diplom vydaný 20. října 1860 ohlašoval konec absolutismu a stanovil zásady demokratického parlamentarismu. Základem se měly stát sněmy historických zemí a zvláštní postavení měly mít sněmy uherské, čímž se začalo rýsovat dualistické rozdělení monarchie. Záležitosti, které nebyly projednávány v celorakouském parlamentu přejmenovaném na říšskou radu, měly být ústavně projednávány za spolupůsobení zemských sněmů podle jejich zemských zřízení. Návrhy zemských zřízení měl vypracovat státní ministr (Anton Schmerling) a poté oktrojovat panovník. Schmerling byl tvůrcem tzv. únorové ústavy, oktrojované patentem z 26. února 1861. Součástí únorové ústavy byly zemské ústavy, jejichž právním základem byla zemská

²³ Jan Janák – Zdeňka Hledíková: *Dějiny*, s. 284.

²⁴ Pro Čechy a Moravu z 30. prosince 1849.

zřízení a volební řády.²⁵ Působnost zemských sněmů se podle těchto norem dělila na zákonodárnou a správní. Zákonodárná působnost zemského sněmu v sobě zahrnovala otázky zemědělství, veřejných staveb, dobročinných ústavů, zemského rozpočtu, včetně výročních zemských účtů. Byly to záležitosti spravované ze zemských prostředků a byly vymezeny taxativně. Naproti tomu záležitosti obecní, církevní, školské, příprave a ubytování vojska projednávaly zemské sněmy pouze tehdy, když říšská rada nevyužila práva přednostního projednávání. Do skupiny správních funkcí zemského sněmu patřily otázky zemského hospodářství,²⁶ kontrolní²⁷ a otázky, které souvisely s vydáváním dobrozdání o některých záležitostech spadajících do oboru jeho působnosti.²⁸ Poslední funkcí zemského sněmu byla autonomní správa jeho vlastních vnitřních záležitostí.²⁹

V čele zemského sněmu stál v Čechách zemský maršálek a na Moravě a ve Slezsku zemský hejtman. Jako své výkonné orgány si volily sněmy zemské výbory, které nahradily do roku 1861 fungující staré stavovské zemské výbory.

Český zemský sněm tvořilo 242 poslanců. Z nich bylo pět a později šest nevolených tzv. virilistů (pražský arcibiskup, biskupové litoměřický, královehradecký a českobudějovický, rektor pražské univerzity a po jejím rozdělení v roce 1882 se šestým virilistou stal rektor německé univerzity). Z volených členů bylo sedmdesát zemských poslanců z kurie velkostatkářů (šestnáct ve sboru svěřeneckých a padesát čtyři ve sboru nesvěřeneckých velkostatků), sedmdesát dva zemští poslanci připadali na kurii měst, patnáct poslanců připadalo na kurii obchodních a živnostenských komor (pražská a liberecká volily po čtyřech, chebská tři, plzeňská a českobudějovická po dvou poslancích) a zbývajících sedmdesát devět zemských poslanců bylo voleno v kurii venkovských obcí.³⁰

Roku 1865 došlo k dočasnému suspendování únorové ústavy na celostátní úrovni, ale toto nařízení se netýkalo zemských zřízení. Další změnu tak přinesla do říšského zákonodárství nová prosincová ústava z roku 1867, avšak ani ona se netýkala zemských sněmů. Ty zůstaly zásadně v nezměněném stavu, v platnosti zůstala zemská zřízení i zemské volební řády. Česká buržoazie, která usilovala o dílčí úpravy, dosáhla

²⁵ Celkem bylo vydáno patnáct zemských zřízení pro sedmnáct království Předlitavska, která byla oktrojována říšským zákonem.

²⁶ úpravy zemského rozpočtu, nakládání se zemskými účty za uplynulé období, schvalování zcizení kmenového jmění, platy zemského úřednictva apod.

²⁷ Zemské sněmy dohlížely na zemské výkonné orgány, prováděly kontrolní činnost nad státními úřady a jejich výkonem státní správy.

²⁸ např. u územní organizaci soudů

²⁹ ověřovat volby poslanců, volit funkcionáře, úpravy jednacích řádů, ...

³⁰ Tamtéž, s. 298.

postupného snížení majetkového censu zemskými zákony. V 80. letech 19. století se hranice odváděných daní pro volbu do zemského sněmu snížila na pět zlatých a v roce 1904 byla snížena dokonce na čtyři zlaté, přičemž byla zároveň zavedena přímá volba v kurii venkovských obcí. Zatímco na českém zemském sněmu získali během 80. let 19. století převahu zástupci českých velkostatkářů a buržoazie, sněmy ve vedlejších zemích, tj. na Moravě a ve Slezsku, byly i v té době v rukou německých poslanců.³¹ Tato česká většina vyvolala na českém zemském sněmu protest německých poslanců, který měl za následek neusnášeníschopnost sněmu. Obstrukce německých kruhů zastavily finanční tok do Čech a ty nebyly v roce 1913 schopné obstarat pro zemskou pokladnu dostatečné úvěry. Proto vláda tzv. anenskými patenty č. 150/1913 říšského zákoníku český zemský sněm rozpustila a ten se do konce monarchie již víckrát nesešel. Totéž platí o zemském výboru v Čechách, který nahradila státem jmenovaná správní komise.

Podle hodnocení J. Klaboucha a J. Janáka představovaly zemské sněmy orgán centralizovaného rakouského státu a měly pouze ulehčit centrálnímu řízení tím, že část méně důležitých kompetencí byla přesunuta z centrální na zemskou úroveň. Přesto není možné pro český národní, hospodářský i kulturní život význam zemských sněmů ve druhé polovině 19. století podceňovat. Byly to sbory, které představovaly nejvýznamnější mocenskou základnu, kterou český živel v Rakousku měl. Zejména česká obecní samospráva, české školství, kulturní život a hospodářský rozmach v českém prostředí vděčí zemským sněmům za mnoho. Na druhou stranu bylo jejich nedemokratické složení brzdou, která nedávala dostatečnou možnost, aby se zemské sněmy samy legální cestou měnily a vyvíjely. Díky tomu se v posledních desetiletích svého trvání v politickém životě proměnily v přežitek. Skutečný politický vývoj určovaly zcela jiné síly, které však na zemských sněmech zastoupeny nebyly.³²

Volební řády do obecních orgánů

Dne 9. května 1848 byl vydán Prozatímní volební řád, který zaručoval širokou účast na volbách. Důsledkem vystoupení revolučních lidových mas se volební právo stalo téměř všeobecným. K jeho získání v podstatě postačovalo dosažení dvacátého čtvrtého roku. Proklamace, kterou byl císař nucen vydat 16. května, slibovala dokonce zrušení

³¹ Tamtéž, s. 304.

³² Tamtéž, s. 306.

volebního censu. Na základě tohoto volebního řádu proběhly ve všech zemích 30. května volby do říšského sněmu.

Volební řády od února 1861 byly koncipovány podle tzv. schmerlingovské volební geometrie tak, aby zaručovaly centralistickou většinu. Složení zemského sněmu bylo přizpůsobeno požadavku, aby byla vydatně zastoupena skupina zájmů velkostatkářů, velkoburžoazie a inteligence. K tomu sloužila i instituce virilních hlasů. Za ně na zemském sněmu zasedali příslušníci církve a rektori univerzit. Členové byli voleni ve třech voličských kuriích. Kurie velkostatkářů se dělila na dva sbory – sbor svěřeneckých a nesvěřeneckých statků, druhou kurii tvořily dvě samostatné části – města, městyse, průmyslová místa a obchodní a živnostenské komory. Obce, které v této kurii volily, byly ve volebních řádech vypočteny a všechna ostatní místa volila v kurii venkovských obcí, kde se volilo podle soudních okresů, a to nepřímo, prostřednictvím volitelů. V ostatních kuriích byly zavedeny volby přímé.³³

Na příkladu města Tábora v letech 1848 až 1939 bych chtěla uvést, jaké elity se ve městech uplatňovaly a jakým způsobem.³⁴ Jiří Kořalka uvádí,³⁵ že v Táboře se udržovala zavedená praxe a do městské samosprávy volily nebo vysílaly své zástupce jednotlivé cechy. Nebylo neobvyklé, pokud se do některého obecního orgánu dostali dva nebo více zástupců z jednoho cechu. Jako příklad uvádí, že koncem května 1848 se na Národní výbor v Praze obrátili dva přednostové mlynářského cechu v Táboře jménem třiceti dalších mlynářů a krupařů s peticí, která požadovala obnovení cechovních pořádků. Tomuto trendu odpovídaly i volby. Naproti tomu ve venkovských obcích na Táborsku byli většinou zvoleni rolníci.

V roce 1848 bylo do Měšťanského výboru v Táboře vedle dvou dosavadních reprezentantů magistrátu, z nichž jeden byl obchodník a druhý klempíř, zvoleni krajským úřadem správce městského velkostatku a pět řemeslnických mistrů – řezník, pekař, sedlář, obuvník a koželuh. Prvním tábořským starostou byl v srpnu roku 1850 zvolen koželužský mistr Jakub Zeis, který byl výrazným představitelem tradiční řemeslnicko – obchodnické vrstvy. Ta pak ovládala tábořskou městskou samosprávu až do počátku 20. století. V březnu roku 1891 byl dokonce za Tábor a přidružená města zvolen do poslanecké sněmovny říšské rady jediný kandidát za staročechy, a to v době

³³ Tamtéž, s. 298.

³⁴ Blíže se touto problematikou budu zabývat v kapitole Volby a obecní představitelé.

³⁵ Jiří Kořalka: *Řemeslnicko – obchodnická elita v čele samosprávy města Tábora v letech 1848 – 1939*, in: Lukáš Fasora – Jiří Hanuš – Jiří Malíř (eds.): *Občanské elity a obecní samospráva 1848 – 1948*, Brno 2006, s. 184– 92.

všeobecného vítězství mladočechů, i když poměrně velmi těsně (1 020 proti 989 hlasům). V této tradici pokračovali starostové v Táboře až do vzniku Československé republiky. Teprve poté se silná konzervativní tradice změnila a většinu v městské samosprávě získali sociální demokraté, celých 32%.³⁶

V Týně nad Vltavou se v orgánech městské samosprávy, ať se jednalo o představenstvo, radu nebo starosty, objevovali stejně jako v jihočeském Táboře příslušníci řemeslnické a obchodnické vrstvy poměrně často. Například v roce 1865 to byli Josef Pietschmann kupec, toho času purkmistr, Jan Pixa mydlář a obecní radní, Vojtěch Denner sedlář a také obecní radní. Vedle nich se mezi samosprávnou elitou objevovali také příslušníci inteligence jako lékař MUDr. Jan Svátek, který se roku 1871 stal purkmistrem a s ním do obecní rady byli zvoleni sedlář Vojtěch Denner, mlynář František Samec, pekař Václav Kuna a řezník Leopold Kuna. V roce 1884 byl do obecního výboru zvolen řídící učitel chlapecké školy Antonín Mašek, městský inženýr Vojtěch Kniha nebo lékárník František Grim, který se stal purkmistrem od roku 1848. I obchodnická vrstva měla své zastoupení. Od roku 1891 se stal purkmistrem v Týně nad Vltavou dlouholetý člen zastupitelstva obchodník Karel Nikolau a od roku 1864 ve volebních seznamech do obecního zastupitelstva figuruje také obchodník Josef Plaňanský.

Vzhledem k tomu, že Týn nad Vltavou byl stejně jako Tábor městem po národnostní stránce ryze českým, odpadá problém s národnostním složením městských samosprávných orgánů.

³⁶ Tamtéž.

Metody a dílčí výsledky výzkumu v České republice

V České republice jsou metodologicky nejvyužívanější především tři výzkumné projekty, dva německé – bielefeldský, frankfurtský a jeden rakouský - vídeňský. Jejich koncept a dílčí závěry jsou porovnávány a přizpůsobeny českým tradičním badatelským prioritám. Díky tomuto přístupu je tradiční silný zájem historiků o proces národní emancipace česky hovořících občanských vrstev pevněji zasazen do procesu emancipačních hnutí ostatních evropských národů, a také náboženských a etnických menšin na českém území. Je zasazen do širších souvislostí demokratizačních a modernizačních procesů.³⁷ Vídeňské badatelské centrum se soustředí kolem Hannese Stekla a Petera Urbanitsche. Výsledky projektu *Bürgertum in der Habsburgermonarchie* upozorňují na odlišnosti ve vývoji občanské společnosti na území habsburské říše ve srovnání s vývojem v západních oblastech Německa, kterým se věnuje největší pozornost.

Blíže se můžeme seznámit s projektem *Stadtbürgertum in Cisleithanien 1861 - 1918*³⁸. I když se velkým centřům Habsburské monarchie jako Vídeň, Praha, Budapešť nebo jednotlivým zemským hlavním městům dostalo pozornosti z různých úhlů pohledu, průzkum menších nebo středních obcí téměř úplně chybí, a to přestože v prvním desetiletí 20. století existovalo jen sedm měst, která měla přes 100 000 obyvatel. V rámci odporu proti utlačování na periferii, ve snaze po získání významu při konfrontaci tendencí k setrvačnosti na jedné straně a volání po změně na straně druhé se vytvořilo pole napětí, v rámci něhož městská vedoucí vrstva přebrala dvojroli aktérů a poháněných. Taková je teze, která se nabízí k potvrzení nebo vyvrácení. Z tohoto důvodu byl univerzitním profesorem Dr. Hannsem Steklem (Institut pro hospodářskou a sociální historii) a Dr. Petrem Urbanitschem (Komise pro historii Habsburské monarchie, Rakouská akademie věd) iniciován tento projekt. Záměrem je sledovat v rámci měšťanského života problémy sociální jednoty, různorodosti měšťanstva, kontinuity a proměn vnitřní struktury, politických postojů, stejně jako prototypy jejich kulturního dění.

³⁷ Lukáš Fasora – Pavel Kladiwa: *Obecní samospráva a lokální elity v českých zemích 1850 – 1918. Dílčí výsledky výzkumu v České republice*, in: Lukáš Fasora– Jiří Hanuš – Jiří Malíř (eds.): *Občanské elity a obecní samospráva 1848 – 1948*, Brno 2006, s. 11.

³⁸ Peter Urbanitsch: *Das Forschungsprojekt „Stadtbürgertum in Cisleithanien 1861 – 1918“*, *Neuen Quellen und Zugänge zur Erforschung der Kommunalpolitik*, in: Jiří Pešek – Václav Ledvinka (sest.): *Mezi liberalismem a totalitou. Komunální politika ve středoevropských zemích 1848 – 1948*. Documenta Pragensia 14, Praha 1997, s. 95 - 102.

Tyto okruhy problémů mají být zkoumány na základě empirického srovnání některých měst Předlitavska. Nakonec bylo do výzkumu zahrnuto jedenáct měst z oblasti západní poloviny monarchie: Baden bei Wien (Dolní Rakousy), Wiener Neustadt (Dolní Rakousy), Wels (Horní Rakousy), Wolfsberg (Korutany), Brixen (Tyroly), Bregenz (Vorarlberg), Aussig – Ústí n.L. (Čechy), Beroun (Čechy), Schönberg – Šumperk (Morava), Olmütz – Olomouc (Morava), Ungarisch Hradisch – Uherské Hradiště (Morava). Analýza rozličných pramenů, pokud možno stejného druhu pro každé město, vycházejících z jednotného rámce otázek, nabízí předpoklad k srovnávacímu pozorování, které by umožnilo vypracování společných trendů rozvoje.³⁹ Dodatečně byly pro zaokrouhlení odlišných aspektů k těmto jedenácti městům přidány i příklady jiných měst, například Loeben (Štýrsko) nebo Hallein (Salzburško).

Popis skupiny obyvatelstva měšťanů má vycházet z určitých parametrů: z práva účastnit se na politickém životě v širším slova smyslu; z politických aktivit v městské správě v užším slova smyslu; z určité majetkové úrovně (která odpovídá dle současných příjmů „vyššímu standardu“); ze zaměstnávání domácího služebnictva, které zajišťovalo úlevu od početných manuálních prací a ostatních pracovních činností, které neplatily jako prestižní; z vystupování v nejrůznějších spolcích měšťanské veřejnosti. Tento metodický postup zabraňuje ukvapenému vymezení určitých skupin dle povolání.

Současníci poukazují na to, že volební právo nebylo ani tak vázáno na osobu, jako spíše na pozemky, domy a řemesla. Proto mohly právo dostat i ženy, pokud nakládaly se samostatným majetkem. Kromě toho získávaly také určité skupiny obyvatel volební právo bez ohledu na jejich majetek nebo příjem: na jedné straně čestní občané, na straně druhé faráři, doktoři, právníci a advokáti, vyšší úředníci, určité kategorie učitelů, zkrátka tzv. honorace, která vděčila za svou sociální pozici a povolání vyššímu vzdělání. Už zběžný přehled ukazuje, že na začátku konstituční éry mělo 12 až 17 % obyvatel volební právo, takže více jak polovina domácností by se dala považovat za měšťanskou. Z výše řečeného vyplývá, jak velký význam pro vymezení měšťanského elementu seznamy voličů mají, fungovaly jako opěrná struktura pro personální databanku, která se pak doplňovala o další data získaná z nejrůznějších pramenů.

Projekt bielefeldské školy kolem Jürgena Kocky (*Sozialgeschichte des neuzeitlichen Bürgertums: Deutschland im internationalen Vergleich*) je vnímán velmi inspirativně v rovině tezí. Bielefeldský projekt předpokládá, že hospodářský a

³⁹ Tamtéž, s. 96.

společenský pokrok vycházely kromě státu a jeho byrokracie ze skupiny, která vznikla mimo stavovské zřízení a skládala se ze správních úředníků, profesorů, teologů, učenců, právníků, soudců, lékařů, inženýrů, důstojníků i podnikatelů, čili nové moderní inteligence. Vyzdvihuje pokrokovost vzdělanostních složek buržoazie i obyvatelstva, na druhé straně měšťanstvo hodnotí jako zpátečnický element.⁴⁰ Vytýká mu jeho konzervativní pohled na svět, lpění na hodnotách měšťanské společnosti, nechuť k rizikům. Příkladem mohou být výročí a svátky, které mají symbolický význam. Byly výrazem jistoty a pořádku. Patriotismus se stal zástěrkou za vlastní slabost a oslava národních svátku demonstrací síly.

Jürgen Kocka vytýká konkurenčnímu frankfurtskému modelu řadu aspektů, jako je nezohledňování mentalit, komunikace, religiozity a další. Kocka rovněž zdůrazňuje, že řada modernizačních opatření nepocházela z měst, ani ze státu, nýbrž z řad podnikatelstva.⁴¹

Tzv. moravská škola přebírá zejména metody frankfurtského projektu *Stadt und Bürgertum*, který věnuje největší pozornost přelomu 18. a 19. století. Vychází z předpokladu, že v procesu modernizace státu hrálo město a měšťanské obyvatelstvo centrální úlohu. Snaží se ve městě popsat skupiny měšťanstva lpící na starých výsadách a stejně tak pokrokové elementy, které pohánějí modernizaci. Zároveň musí zohledňovat výsledky bádání regionálních autorů, kteří jsou jako jediní schopni nejlépe proniknout do místních poměrů jednotlivých měst a regionů, protože jsou to právě Urbanitschem zdůrazňované místní elity, které způsobují různorodost vývoje v různých zemích i menších částí habsburské monarchie.

Dále skupina autorů frankfurtského modelu kolem Lothara Galla tvrdí, že občanská společnost a liberalismus mají kořeny v městském prostředí a že stavovské rozdíly jsou primárně překonávány uvnitř třetího stavu. Nezastupitelnou funkci zde však zaujímá stát, který na přelomu 18. a 19. století začal využívat této šance a dal poprvé těmto vrstvám možnost veřejného uplatnění i bez privilegovaného původu.

Jak jsem již naznačila, na moravské badatele působí frankfurtský projekt *Stadt und Bürgertum* nejucelenějším dojmem. Podle jeho pojetí vznikla občanská společnost v městském prostředí. Historikové vidí velikou přednost frankfurtského projektu oproti bielefeldskému ve větší univerzálnosti a nadčasovosti, protože zkoumá modernizaci měst a v rámci ní změny a struktury městské společnosti. Proto stojí na pomezí bádání o

⁴⁰ Lukáš Fasora – Pavel Kladiwa: *Obecní samospráva*, s. 12.

⁴¹ Tamtéž.

dějinách měst a dějinách občanské společnosti. Přehledně ukazuje návaznost části občanských vrstev na staré měšťanstvo. Vzhledem k podobnosti poměrů ve střední Evropě, s některými dílčími korekturami vyplývajícími z odlišné pramenné základny, je podle názoru moravských badatelů tento projekt nejlépe aplikovatelný pro české země.⁴²

Specifickým vývojem se u nás ubírá pražská Karlova univerzita. Vývoj hlavního města byl zkoumán především z hlediska urbanistického a ve srovnání s ostatními středoevropskými sídly metropolitního typu. Významným posunem v bádání jsou *Dějiny Prahy* od dvojice autorů Václava Ledvinky a Jiřího Peška. Z metodologického hlediska panují mezi tzv. moravskou skupinou a Karlovou univerzitou odlišnosti. Pražští badatelé směřují k analýze politického dění, k vazbám pražské samosprávy na české státoprávní snahy a k narativnímu přístupu.⁴³ Tzv. moravská skupina dává přednost spíše kvantitativním přístupům a metodám z oblasti sociálních dějin. Tím se hodně přibližuje Urbanitschovi a jeho týmu.

Další badatelský směr je zaměřen na úroveň okresních samosprávných orgánů, maloměst, zájmy velkostatkářských rodin a výzkum lokálních elit venkovských obcí. Nejvýznamnějším představitelem posledního zmiňovaného je Milan Hlavačka a jeho kniha *Zlatý věk české samosprávy*, jež doplňuje zásadní práci Jiřího Klaboucha *Die Gemeindeselbstverwaltung in Osterreich 1848 – 1918*.

Projekty zaměřené úžeji na dějiny měst a v jejich rámci na bádání o občanské společnosti stály prozatím mimo hlavní proud zájmu historiků. Jde především o projekty místních historiků a často pouze nadšenců bez odborného vzdělání v historických vědách, a tak mohou mít publikace v každé kapitole kolísavou úroveň odborného zpracování.⁴⁴

Literatura k tématu:

⁴² Tamtéž, s.13.

⁴³ Tamtéž, s. 14.

⁴⁴ Lydia Baštecká – Ivana Ebelová (eds.): *Náchod*, Praha 2004.; Jan Bystřický – Marie Kučerová a kol.: *Dějiny Dačic*, Dačice 2002.; Jiří Bock: *O městské správě v Chrastavě do roku 1851 (Příspěvek k dějinám městského archivu v Chrastavě)*, in: Fontes Nissae 1, Liberec 2000.; Týž: *O městské správě v Chrastavě v letech 1850 – 1945 a uchovávání jejích písemností. (Příspěvek k historickému vývoji AM Chrastava)*, in: Fontes Nissae 3, Liberec 2002.; Miroslav Novotný – Karel Pletzer – Robert Sak (eds.): *Encyklopedie Českých Budějovic*, České Budějovice 1998.

Za jedinou práci syntetického charakteru u nás můžeme označit práci Pavla Kladiwy o průmyslové Moravské Ostravě.⁴⁵ Jejím cílem je mapovat činnost a složení lokálních elit od počátku obecní samosprávy v habsburské monarchii v roce 1850 až do první světové války. Z metodologického hlediska je dílo kompatibilní s pracemi z řady *Stadt und Bürgertum*.

Tématicky blízko stojí Cohenova práce *Němci v Praze 1861 – 1914* a práce Jeremyho Kinga o národnostních vztazích v Českých Budějovicích.⁴⁶

Od konce 90. let se těžiště výzkumu přesunulo na Moravu, kde zdejší autoři publikovali celou řadu studií věnovaných analýze občanské společnosti v Brně, Moravské Ostravě, Jihlavě, Novém Jičíně, Opavě, Znojmě.⁴⁷

Historici z Ostravské univerzity realizují grantový projekt *Moravskoslezská města v éře budování komunální samosprávy 1850 – 1914*. Výsledkem bude komparace vývoje osmi lokalit – Moravská Ostrava, Opava, Olomouc, Vítkovice, Přerov, Nový Jičín, Příbor a Frýdek.

Množstvím komparativních údajů k problematice fungování okresních zastupitelstev a samosprávy venkovských obcí přinesl svými výzkumy teoretickými i praktickými Milan Hlavačka a publikace *Zlatý věk české samosprávy*. Poukázal na některé dosud opomíjené stránky výzkumu jako např. výzkum jednotlivých úrovní

⁴⁵ Pavel Kladiwa: *Obecní výbor v Moravské Ostravě 1850 – 1914*, Ostrava 2003.

⁴⁶ Garry Cohen: *Němci v Praze 1861 – 1914*, Praha 2000; Jeremy King: *Budweisers into Czechs and Germans*, Princeton 2003.

⁴⁷ Lukáš Fasora: *Spojenými silami? (Veřejně prospěšné projekty jako faktor integrace města Brna a nejbližších předměstí v letech 1897–1918)*, in: *Brno v minulosti a dnes XVI*. 2002, s. 391–432; Týž: *Brněnští velkopodnikatelé 1850–1900. K sociálnímu postavení a veřejnému působení majetku*, in: *Studie k sociálním dějinám 11*, Praha – Opava 2005, s. 51–63; Týž: *Sociální a profesní struktura brněnské komunální reprezentace v letech 1851–1904*, in: *Český časopis historický 103*, 2005, s. 354–381; Týž: *Představitel obecní samosprávy*, in: Fasora, Lukáš – Hanuš, Jiří – Malíř, Jiří (eds.): *Člověk na Moravě 19. století*, Brno 2004, s. 124–139; Renata Kafková: *Konstituování elit tradičního řemeslnického centra 1861–1912*, in: *Studie k sociálním dějinám 11*, Praha – Opava 2004, s. 64–70; Táž: *Proměny obecní samosprávy v Novém Jičíně 1850–1914*, in: *Občanské elity a obecní samospráva 1848–1948. Metody, stav a výhledy bádání*, Brno 2006.; Pavel Kladiwa: *Kdo vládl v Moravské Ostravě 1880–1914? Úloha členů moravsko ostravského zastupitelstva v nejvýznamnějších německých spolcích a akciových společnostech*, in: *Ostrava. Příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska*, Ostrava 2003, s. 64–83; Týž: *Obecní výbor jako jádro středních vrstev průmyslového města konstituční éry (na příkladu Moravské Ostravy 1850–1914)*, in: *Studie k sociálním dějinám 10*, 2002, s. 76–89; Týž: *Odkud brát a kam dávat? Komunální hospodářství průmyslového města v období budování moderní infrastruktury (Moravská Ostrava 1875–1910)*, in: *Slezský sborník 2003*, 4, s. 421–437; Týž: *Podnikatelské elity průmyslového regionu před první světovou válkou (na příkladu Severomoravsko - slezského svazu průmyslovníků v Moravské Ostravě)*, in: *Slezský sborník 2003*, 1, s. 52–67; Andrea Pokludová: *Vývoj obecní samosprávy a obecní volby v Opavě v druhé polovině 19. a na počátku 20. století*, in: *Slezský sborník 2003*, 1, s. 17–51; Martin Markel: *Moderní historie Jaroslavice I. Příběh procesu modernizace*, in: *Ročenka Státního okresního archivu ve Znojmě 2000*, Znojmo 2001, s. 39–69; Týž: *Počátky moderní politiky na znojemském venkově*, in: *Ročenka Státního okresního archivu ve Znojmě 2004*, Znojmo 2005, s. 80–98; Týž: *Občané a moc – komunální politika ve Znojmě za Františka Josefa I*, in: *Sborník Státního okresního archivu ve Znojmě 2005*, Znojmo 2006, s. 10–33.

samosprávy, upřesnění výroku o obecní samosprávě jako „škole demokracie“. Hlaváčkův výzkum má samozřejmě i své limity, především autorův sklon k narativnímu dějepisectví a zatím málo badatelsky ošetřenou hospodářskou stránku fungování samosprávy, hlavně jejího okresního stupně.⁴⁸

Cíle zkoumání a využitelná pramenná základna:

Cílem výzkumu je analyzovat sociální strukturu měst, složení a proměny jejich řídicích vrstev a propojit výsledky této analýzy s vývojem politické ústavy, stran, správního systému, hospodářských poměrů, sociálních vztahů a infrastruktury.⁴⁹

Jako frankfurtští historikové rozlišují i čeští badatelé šest základních typů měst: bohatá, tradiční obchodní a řemeslnická města, raně industrializovaná řemeslnická města, industrializovaná města, rezidenční, správní města a města retardovaná.

Česko – rakouské výzkumy dosáhly již dostatečně reprezentativních výsledků pro industrializovaná města.

Brněnské výsledky lze srovnávat především se zemskými metropolemi habsburské říše, u kterých jsou publikované dílčí práce.

U menších měst, která jsou u nás velmi početná, se badatelský zájem soustředil zejména na města s významnou textilní výrobou a na města, jejichž obyvatelstvo hledalo obživu v poskytování služeb svému agrárnímu zázemí. Podle Galla hlavním úkolem je vytvořit databázi osobností, nositelů úřadů, členů a rozličných spolků, grémií, hospodářských a kulturních organizací jednotlivých měst.

Metodologie vychází z poznatků studií německé a rakouské literatury a z možností dochované pramenné základny.

Za klíčovou se dá považovat analýza obecních voleb, abychom získali představu, jakým způsobem byla lokální politická moc delegována. Dále je třeba mapovat členy obecního zastupitelstva pro celé časové období komunální správy a jejich spolkové a politické aktivity. Důležitou součástí byli i významní zástupci výkonné správy města, městští úředníci.

Prozatímní výsledky:

⁴⁸ Lukáš Fasora – Pavel Kladiwa: *Obecní samospráva*, s.20.

⁴⁹ Tamtéž.

Specifika maloměstského (retardovaného, konzervativního) prostředí spočívala v tom, že oproti velkoměstům existovala v maloměstském prostředí specifická provinční občanská vrstva, která byla formována rozdílným vývojem na periferii. Vrstvy řemeslníků a živnostníků si udržely déle zásadní vliv na komunální politiku. Díky tomu lpělo maloměsto více na církevně – náboženské tradici, což se odrazilo v křesťansko – sociálním politickém hnutí.

Důležitým stimulem bylo napojení na dopravní síť – železniční nebo silniční. Města usilovala o přidělení institucí financovaných ze zemských prostředků. S podobnou motivací města zakládala kulturní zařízení i z vlastních zdrojů. Náměstí plnilo centrální funkci a získalo postupně v 19. století symbolickou hodnotu. Bylo přístupným veřejným místem, kde se konala shromáždění, projevy, slavnostní průvody, které měly velký symbolický význam. Byly výrazem jistoty, pořádku, jednoty a velikosti.

Velikou roli stejně jako ve velkých městech měly spolky. Iniciativa k založení spolků vycházela většinou od osob, které měly na základě svého sociálního statusu vliv na politický a sociokulturní ráz maloměsta.⁵⁰ V maloměstském prostředí se místo zřizování nových spolků spíše zřizovaly pobočky již existujícího spolku. Nevýhodou bylo včlenění do nadregionálního rámce, přinášející větší míru nacionalizace a politizace života v malém městě.

⁵⁰ Tamtéž, s. 38.

Vývoj správního obvodu vltavotýnského⁵¹

Dne 1. února 1850 vstoupil v platnost nový správní systém. Zákon číslo 352/1849 říšského zákoníku ze dne 9. srpna 1849 stanovil rozdělení Českého království na sedm krajů a sedm podkrajů, tj. v podstatě pozdějších politických okresů. Týn nad Vltavou se stal centrem nově vytvořeného soudního okresu.⁵² Spolu s hlubockým, lišovským a trhovosvinenským soudním okresem spadal pod pravomoc Podkrajského úřadu (později Okresního hejtmanství) v Českých Budějovicích. Českobudějovický okres byl příliš rozsáhlý, a proto vznikla v Týně nad Vltavou expozitura podkrajského úřadu se sídlem v budově radnice. Českobudějovicko bylo tedy rozděleno na čtyři menší správní obvody zvané soudní okresy, a to České Budějovice, Hluboká nad Vltavou, Lišov, Trhové Sviny a Týn nad Vltavou, v nichž začaly působit nově zřízené okresní soudy, které byly po organizační stránce zcela nezávislé na struktuře politické správy. Každý z těchto obvodů okresních soudů měl nejméně deset tisíc obyvatel.⁵³ Do čela expozitury v Týně nad Vltavou byl postaven okresní komisař Anton Ferus, podřízený přímo českobudějovickému okresnímu hejtmanovi.⁵⁴ Disponoval velkými pravomocemi, odpovědností a musel mít právnické vzdělání. Podkrajský úřad v Českých Budějovicích pak podléhal mezi léty 1850 – 1855 krajské vládě v Českých Budějovicích a v nejvyšší instanci na zemské úrovni Českému zemskému místodržitelství v Praze.

K další reformě státní správy došlo již za pět let a s platností od 12. května 1855 byla provedena územní reorganizace. Díky tomu se Vltavotýnsko stalo samostatným politickým okresem spravovaným tzv. smíšeným okresním úřadem v čele s okresním hejtmanem a tento nový úřad vykonával současně veřejnou politickou i soudní správu.⁵⁵ Místo jednoho okresu se na Českobudějovicku vytvořilo pět malých, v celé zemi se počet zvýšil ze 76 podkrajských úřadů na 208 smíšených okresních úřadů.

⁵¹ viz příloha číslo 2

⁵² Patřil sem Týn nad Vltavou, obce Albrechtice nad Vltavou, Bečice, Bohunice, Březí, Bzí, Dobšice, Doubrava, Hartmanice, Hosty, Hroznějovice, Hvozdo, Chrášťany, Koloděje nad Lužnicí, Křtěnov, Pořežany, Slavětice, Štipoklasy, Temelín, Všemslyce, Všeteč a Záhoří.

⁵³ Okresní úřad České Budějovice – Státní okresní archiv České Budějovice: Okres České Budějovice. Z historie státní správy a územní samosprávy 1850 – 2002, České Budějovice 2001, s. 29.

⁵⁴ Tamtéž.

⁵⁵ Tamtéž.

Při následující reformě po definitivním pádu neoabsolutismu a rakousko-uherském vyrovnání, která vešla v platnost 1. září 1868, bylo nutno oddělit od sebe soudnictví a veřejnou správu. Většina malých politických okresů, jejichž rozsah se rovnal správnímu obvodu okresu soudního, byla zrušena. Okres Týn nad Vltavou však byl výjimečným případem, kdy do okruhu působnosti okresního hejtmanství byl zahrnut pouze jediný soudní okres. Většinou totiž politické okresy zahrnovaly dva až čtyři soudní okresy. Důvodem tohoto rozhodnutí bylo, že sousední okresní hejtmanství měla příliš velký územní rozsah. V celém Českém království se obvod politického a soudního okresu kryl pouze v šesti případech, a to kromě Týna nad Vltavou ještě v Aši, Chotěboři, Litomyšli, Lounech a Poličce.⁵⁶

V roce 1875 byly k vltavotýnskému okresu připojeny obce Kočín, Lhota pod Horami, Litoradlice a Malešice. Přesto zůstal okres vltavotýnský jedním z nejmenších. Podle údajů zahrnoval okres Týn nad Vltavou na přelomu 19. a 20. století pouze 37 obcí, v nichž stálo 2 719 domů obývaných 17 341 obyvatel.⁵⁷

Okresní hejtmán, který nově stál v čele vltavotýnského okresního hejtmanství, oplýval velkou škálou kompetencí⁵⁸ a zodpovídal sám za celý chod úřadu. Delegoval proto obvykle část agendy na podřízené úředníky, kteří byli za vyřízení a správný chod svěřené části úřadu a správních agend osobně odpovědní jemu. Byl zároveň předsedou okresní školní rady. Okresním hejtmánem se mohl stát jen právně vzdělaný muž s předepsanou praxí ve státních službách.

S postupným územním rozšiřováním okresu docházelo k růstu počtu zaměstnanců okresního hejtmanství a k jejich specializaci na konkrétní agendy. Po zrušených krajských úřadech přešla na některá okresní hejtmanství kontrolní činnost nad ostatními okresními úřady v rámci celého kraje. Jeden z třinácti okresních hejtmánů v někdejší Budějovickém kraji, jehož okresní hejtmanství sídlilo v Českých Budějovicích, se stal tzv. dohlédacím okresním hejtmánem pro všechny ostatní okresy bývalého Budějovického kraje.⁵⁹

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ Živnostenská oprávnění, záležitosti chudinské péče, obecní, finanční, komunikační, zemědělské, lesnické, vzdělávací, církevní, vojenské, policejní, požární, zdravotnické, veterinární, matriční, sňatků a úmrtí, záležitosti domovského práva, státního občanství

⁵⁹ Tamtéž, s. 10.

Volby do obecního výboru a zastupitelstva, obecní představitelé

Složení obecní samosprávy se odvíjelo od volebního mechanismu. Volební právo nebylo všeobecné, a to ani v mužské části populace. Na počátku konstituční éry se pohyboval podíl oprávněných voličů do obecních voleb mezi 8 až 15%. A nebylo ani rovné, neboť bylo podmíněno majetkovým censem a založeno na principu zastoupení jmění. Volby se zpravidla konaly ve třech voličských sborech, v menších obcích mohly být pouze dva. Každá volební kurie delegovala třetinu členů obecního výboru a byla konstruována tak, že součet daňových odvodů jejích členů tvořil jednu třetinu veškerých odváděných daní.⁶⁰ Malí daňoví poplatníci, kteří tvořili většinu voličstva, byli ve třetím volebním sboru, který volil pouze třetinu členů obecní samosprávy. Volby de facto rozhodovaly první dvě volební kurie daňově nejvýkonnějších voličů a v případě tzv. honorací, jimž bylo bez ohledu na to, zda platily daně, volební právo přiznáno, i voliči nejvzdělanější. Zákon mezi ně počítal především státní úředníky, úředníky zemské a veřejných fondů, dále křesťanské duchovní, rabíny židovských náboženských obcí, doktory, kteří dosáhli akademického titulu na některé z rakouských univerzit, představené a vyšší učitele obecných škol, ředitele, profesory a učitele na středních školách a vyšších učilištích. Volební právo měli i čestní občané, kteří se řadili do prvního volebního sboru spolu s honoracemi.

Volební právo měli pouze státní občané mužského pohlaví starší dvaceti jedna let, svéprávní, nebyli-li zákonem z volebního práva vyloučeni (např. pro trestný čin). Pasivní volební právo bylo stanoveno třicátým rokem.

Uplatňovalo se i virilní zastoupení každého poplatníka, který platil aspoň šestinu přímých daní odváděných z obce.

Roku 1844 a poté v letech 1845 – 1848 se stal ve městě Týn nad Vltavou purkmistrem František Pelikán, první v řadě s právnickým vzděláním. Několik měsíců po jeho úmrtí ho nahradil týnský lékárník František Grim. Stal se posledním nezkoušeným purkmistrem v magistrátním období a také prvním, který byl zvolen již podle nové ústavy. Spolu s purkmistrem Františkem Grimem byli radními zvoleni Václav Žižkovský, Václav Samec a Jan Pixa.

⁶⁰ Lukáš Fasora – Pavel Kladiwa, *Obecní samospráva a lokální elity v českých zemích 1850 – 1918. Dílčí výsledky výzkumu v České republice*, in: Lukáš Fasora – Jiří Hanuš – Jiří Malíř (eds.), *Občanské elity a obecní samospráva 1848 – 1948*, Brno 2006, s. 28.

Roku 1856 se purkmistrem stává Jan Pixa, a to až do roku 1861, dále Josef Zelenka (1861), Josef Pietschmann (1861-1871), MUDr. Jan Svátek (1871-1873), František Samec (1873-1891), Karel Nikolau (1891-1895 a znovu 1911-1912), Karel Veselý (1895-1901), Jindřich Pavlíček (1901-1911), František Rybička (1911-1914), Mudr. Antonín Lev (1914-1919).⁶¹

V dochovaném materiálu se nachází námitky proti včlenění do určitého voličského sboru. Z pěti případů (tři z toho jsou datované rokem 1880) jsou zde tři žádosti o přeřazení z třetího sboru do druhého a dvě námitky o přeřazení z druhého sboru do prvního.

Ze dne 3. března 1880 je první ze žádosti o přeřazení ze třetího voličského sboru do druhého. Řídící učitel Antonín Mašek neuvádí žádné důvody, jen žádá o nápravu.

Další ze stížností je od Hynka Války, Josefa Hanzlíka, Karla Pavlíčka a Václava Pešty, učitelů z Obecné školy v Týně nad Vltavou. Jmenovaní platí daň z příjmu z 660 zlatých, náleží jim dle zákona § 15 řádu volebního právo volit ve druhém sboru.

Na tuto námitku reaguje Josef Syrovátka, který je měšťanem od roku 1843 a platí 12 zlatých přímé daně. *„Tudíž co měšťan mám dle zákonu § 2 a § 15 přednost před učiteli a dle rozhodnutí vysokého sněmu zemského musím být vsaděn do sboru 2. Toto právo, které mně náleží reklamuji co měšťan a žádám, aby se ustanovení zemskému průchod sjednal.“*⁶²

Josef Kaspr obchodník jménem svým i své manželky Marie, bývalé Pixové, majitelky práva várečného v domě číslo 93, podává reklamaci na přiřazení do druhého sboru místo prvního. Jak mu náleží podle nového občanského zákona, dle přímých daní, které platí. Na tuto reklamaci obdržel pan Kasper odpověď *„jelikož seznam voličů zdejších na základě § 13 a 14 zhotoven a voliči daň platící v pořádku sestupném postavení byly: tak nemohl Josef Kasper, jelikož on i jeho manželka souhrnem 25 zl. 12 x přímých c. k. daních platí až 24tý postaven býti. Ostatně Josef Kasper nad zmíněnou reklamaci v smislu § 18 Řádu voleb. v určitým čase podáti opominul, a tedy se na takovou ohled vzít nemohl.“*⁶³

⁶¹ Ve znění některých příjmení se našlo v materiálu několik variant. Příjmení Saip, najdeme i jako Seip. Dále Tairich, psané jako Tajrych, Tejrych, Teyrich, Tairych. Příjmení Parthai nalézáme i ve variantě Partaj. Pan Otýpka i Votýpka, Pietschmann i Pitschamnn.

⁶² Státní okresní archiv České Budějovice, Archiv města (dále AM) Týn nad Vltavou, inv. č. 722, sign. C/ III/3, kart. 37

⁶³ Tamtéž.

Rok 1858

O složení představenstva města a výboru získáváme informace ze zápisu z obecní kroniky, která byla vedena od roku 1836 do roku 1933.

Zápis z února 1858 uvádí tyto radní: Vojtěcha Samce, Václava Žižkovského, Františka Rataje. Za členy výboru: Jana Svobodu, Josefa Pietschmana, Josefa Kunu, Josefa Klobásu, Vincence Průšu, Františka Veselého, Františka Loulu, Matěje Veselého, Václava Kunu, Antonína Saipa, Františka Procházku, Josefa Zelenku.

Rok 1861

V zápisech z obecní kroniky se v letech 1861 – 1864 objevují tito radní: Vojtěch Samec, Josef Pietschmann a Jan Svátek.

Rok 1864

Volby probíhaly na základě řádu volebního v obcích pro království České vydaného dne 16. dubna 1864 .

Dne 29. srpna 1864 probíhala volba obecní rady (dříve představenstva, i když se tento termín v dochovaných materiálech objevuje pořád) – tedy purkmistra a čtyř radních. Výsledek se nedochoval, pouze víme, že purkmistrem v letech 1861 až 1871 byl **Josef Pietschmann**.

K volbě obecního zastupitelstva, která se měla uskutečnit také 29. srpna 1864, byli s volebním právem pozváni tito: Petr Stuchl, Antonin Saip, Václav Kuna, Vojtěch Fridrich, Matěj Veselý, Leopold Kuna, František Neruda, Vojtěch Denner, Antonín Masák, Václav Kučera, Vojtěch Pixa, Jan Pixa, Josef Sládek, Leopold Kniha, František Klobása, František Procházka, Josef Zelenka, Matěj Válek, Matěj Železný, František Graff.

Rok 1867

Volba obecního zastupitelstva se konala 1 – 3.10. a 7. - 9. 10. 1867. Celkový počet voličů činil 677 podle volebního řádu obcí, kteří byli rozděleni na tři sbory a volili

tedy třicet členů zastupitelstva a patnáct náhradníků. Každý sbor volil deset členů a pět náhradníků. Volby řídila komise skládající se z obecní rady a čtyř volitelných občanů, které si obecní představený přizval za důvěrníky. Byli to: Čeněk Průša, Leopold Kuna, František Neruda a Matěj Válek.

Nejprve začal volit třetí sbor na městské radnici 1.října v osm hodin ráno a volba skončila 3.října o šestnácté hodině. Platných lístku bylo odevzdáno 181 a 362 voličů se nedostavilo. Nejvíce hlasů získal starosta Josef Pietschamnn (112 hlasů), dále Petr Stuchl (109 hlasů), Václav Kuna (101 hlasů), Antonín Saip (89 hlasů), Josef Sládek (75 hlasů), Leopold Kuna (63 hlasů), František Neruda (60 hlasů), Leopold Kniha (51 hlasů), František Loula (50 hlasů), a nejnéně hlasů získali Vojtěch Denner a Václav Kuna (41). O zařazení do výboru rozhodl los ve prospěch Vojtěcha Dennera. Za náhradníky byli zvoleni Tomáš Křest'ánek (55 hlasů), Petr Hanzal (48 hlasů), se stejným počtem hlasů Antonín Dědič a Vojtěch Charvát (33 hlasů) a Antonín Franta (28 hlasů).⁶⁴

Volba druhého sboru začala 7.října v osm hodin ráno a byla ukončena 8.října ve dvanáct hodin. Nedostavilo se třicet tři voličů, odevzdaných platných lístků bylo padesát devět. Z toho nejvíc hlasů získal Matěj Válek (41 hlasů), Vojtěch Pixa (38 hlasů), Jan Pixa (36 hlasů), Václav Kučera (30 hlasů), Vavřinec Liška (28 hlasů), Antonín Schifelle (23 hlasů), Josef Zelenka (22 hlasů), Bartoloměj Svoboda (21 hlasů), František Loula (20 hlasů) a Vojtěch Fridrich (19 hlasů).

S nejvíce hlasy za náhradníky získal František Zábuš s (15 hlasy), František Kunstový (11 hlasů), Karel Hájek (10 hlasů), František Denner (10 hlasů) a Václav Zelenka (9 hlasů).

První voličský sbor, za který byl zvolen František Eduard Graff (27 hlasů), Čeněk Průša (27 hlasů), Ferdinand Pavlíček (25 hlasů), Václav Žižkovský (21 hlasů), Jakub Hovora (21 hlasů), Jáchym Rybička (19 hlasů), František Procházka (19 hlasů), Jan Svátek (18 hlasů), František Samec (12 hlasů) a Karel Veselý (11 hlasů), začal volit 9.října od osmi do jedenácti hodin. Odevzdaných lístků bylo dvacet devět a nedostavilo se čtrnáct oprávněných voličů. Náhradníky se stal s deseti hlasy Tomáš Fábera, se stejným počtem hlasů František Souček, Vojtěch Steinocher a Antonín Kuna získali po osmi hlasech a jako poslední s šesti hlasy František Pavlíček.

⁶⁴ Plné znění volebních lístku v příloze č. 1.

K volbě podali stížnost Tomáš Křest'ánek, Martin Pejchovský, Václav Titz, Josef Krajčí, Karel Hájek a Leopold Klobása v následujících bodech:

1. Před započítáním volby nebyli zveřejněni dlužníci obecních dávek.

Reakce představenstva byla taková, že „nemohou však ani jednoho úda nově zvoleného výbora naznačiti, který by obecní dávky dlužen byl, neboť ani jediný z těch žádnou povinnost obci nemá.“⁶⁵

2. Pro třetí voličský sbor byla volba dopředu ohlášena na 1. – 3. října a hned 1. října se stalo, že v hospodě u zlatého slunce pan c. k. asistent rytíř z Kundratic u přítomnosti Průšy, spolučlena volební komise k panu Františku Pavlíčkovi (bývalému hostinskému) se takto vyjádřil: „Vy jste za spoluúda výbora již jist“ a Průša prohlásil, že „Ty hlasy jsou již pod stolem“⁶⁶ a z tohoto usuzují výše psaní, že musely být lístky hned po prvním dnu prohlíženy a sečteny.

Ustanoveno bylo, že lístky pro volbu třetího sboru budou přijímány následující tři dny dopoledne. Nebylo možné zkontrolovat jestli se volby zúčastnili všichni, každý den po poledni se lístky schované ve skříni spočítaly a poté se začalo hlasovat. Po skončení hlasování se lístky z prvního dne úředně zapečetily a stejně se postupovalo i další dva dny.

Pan z Kundratic ani pan Průša nemohli mít ponětí o počtu hlasů, počítat se začalo až po skončení volby.

3. Při volbě druhého sboru, v první den volební ještě před polednem přišel volit pan Josef Zelenka a viděl, že lístky, které jsou uloženy ve skříni jsou vytáhnuté a počítají se. Hned se proti chování komise ohradil. Jako bývalý člen volební komise věděl, že se chovají protizákonně a vyslovil svou nespokojenost.

Jelikož první den volby přišlo málo voličů, komise vzala i lístky, které donesli voliči při hlasování a druhý den 8. října se začalo počítat po poledni. Nemohl proto pan Zelenka komisi vidět se v lístcích přehrabovat.

4. U volby prvního sboru docházelo k ovlivňování voličů, volba nevycházela ze svobodné vůle jako na příkladu pana Václava Kuny (policejní komisař), ten přišel k panu Františku Loulovi „toho samého vybízeli, aby s nimi volil, a ne snad pana Dr. Svátka“⁶⁷, stejně si pak počínal i pan Loula.

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ Tamtéž.

Jestli došlo k ovlivnění volby ze strany Václava Kuny nebo od kohokoliv jiného není vina volební komise.

Celá volební komise je ochotna potvrdit, že nedošlo při volbě k pochybení a vidí u stěžovatelů snahu volby zdiskreditovat, protože sami nebyli zvoleni.

Rok 1868

Dne 27. února 1868 proběhla volba obecní rady města. Purkmistrem byl zvolen pan **Josef Pietschmann** a za obecní radní: **Jan Pixa, Václav Kuna, Leopold Kniha a Leopold Kuna**.

Roku 1870 zasílají někteří členové zastupitelstva spolu s purkmistrem žádost o vypsání nových voleb. Důvodem je množení se výpadů měšťanů, kteří nešetrným způsobem vyjadřují svou nedůvěru některým členům. Jmenovitě se svého úřadu chtěla vzdát celá rada města čili purkmistr Josef Pietschmann, radní Jan Pixa, Václav Kuna, Leopold Kniha a Leopold Kuna, ale také téměř polovina městského zastupitelstva (13 členů), a sice František Procházka, František Samec, František Denner, Petr Stuchl, Vojtěch Denner, Ferdinand Pavlíček, František Neruda, Jan März, Petr Loula.⁶⁸

Rok 1871

Obecní volby roku 1871

Podle vyhlášky dne 8. ledna 1871 byly seznamy všech voličů veřejně přístupné k nahlédnutí a neobjevily se proti nim žádné stížnosti. Ze seznamu voličů byli vyškrtnuti dlužníci obecních poplatků a celkem zůstalo 761 oprávněných voličů. Volba byla stanovena pro první volební sbor na 4. března, druhého sboru na 1. března a třetího sboru na 23. února 1871. Každý sbor volil deset členů zastupitelstva a pět náhradníků. Komise se skládala z obecního představeného a deseti volitelných občanů, které si představený vybral za důvěrníky. Byli to: Vojtěch Denner, Leopold Kniha, Karel Veselý, František Pavlíček, Jan Parthei, Jan Nikolau, Josef Chlup, Antonín Franta, Ferdinand Pavlíček a Josef Zelenka.

Než se s hlasováním začalo, uvedl předseda komise dle ustanovení řádu volebního § 22 voličům shromážděným „ § 10 – 12 tohoto řádu volebního o tom, jaké vlastnosti má

⁶⁸ Konkrétní stížnosti nebo důvody nejsou dochované.

míti ten, kdo má volen býti, vysvětlil jim jak se má hlasovati a jak se mají hlasy počítati a vyzval je, aby hlasovali dle svého přesvědčení bez všelikých ohledů a tak, jak se jim vedle jejich nejlepšího vědomí a svědomí obecnímu dobrému vidí býti nejprospěšnější.“⁶⁹

Ve třetím voličském sboru se nedostavilo 230 voličů. Po skončení hlasování 27. února v deset hodin, komise napočítala 332 hlasovacích lístků. Svého úřadu se vzdali s odůvodněním, že ho již vykonávali Jan Pixa a Leopold Kniha. Místo nich nastoupili s počty hlasů padesát osm Bartoloměj Svoboda a s padesáti sedmi hlasy Josef Chlup.

Dne 1. března začala volba druhého sboru. Ze 111 oprávněných voličů, odevzdalo své lístky devadesát osm, nedostavilo se tedy třináct. Ze zdravotních důvodů se vzdal do sboru zvolený Josef Pietschmann s šedesáti sedmi hlasy. Místo náhradníka po Josefu Chlupovi, který byl zvolen do prvního sboru zaujal Antonín Franta.

Volba pokračovala od desíti hodin 4. března volbou prvního sboru. Z celkového počtu čtyřiceti tří oprávněných voličů své hlasovací lístky odevzdalo dvacet osm oprávněných voličů, patnáct se nedostavilo. Ze stejného důvodu, jako členové sboru třetího se i z prvního sboru úřadu vzdali František Neruda, Josef Zelenka a Václav Žižkovský. Místo nich dle počtu hlasů nastupují s devíti hlasy Eduard Kohlmünzer, Leopold Klobása a Josef Kniha. Leopold Klobása jako náhradník prvního sboru musel být nahrazen členem následujícím s nejvíce hlasy a to Vojtěchem Steinochem⁷⁰.

Volba obecní rady a purkmistra

Na den 16. března 1871 byla vyhlášena volba obecní rady a čtyř radních, kterou mělo vykonat nové obecní zastupitelstvo vzešlé z lednových voleb. K této volbě se dostavilo dvacet devět členů zastupitelstva, omluvil se pan Jan Hovora. Z pověření pána ze Schwarzenbergu vykonával volbu Eduard Kohlmünzer. Volbu řídil nejstarší člen obecního zastupitelstva pan Čeněk Průša a ten si zvolil za důvěrníky Jana Nikolau a Josefa Knihu. Volbě byli dále přítomni policejní komisař Jan Charvát a policejní příručí. Před začátkem volby se dostavil zastupitel Jan Hovora a spolu s virilním hlasem tvořili třicet jedna hlasů. Nadpoloviční většinou hlasů byl za obecního starostu zvolen **Dr. Jan Svátek**.⁷¹ Prvním radním se stal sedlář **Vojtěch Denner**, druhým radním

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ Plné znění výsledků viz příloha č. 1.

⁷¹ Volba purkmistra - Jan Svátek (27 hlasů), Tomáš Fáber (3hlasy), Vojtěch Denner (1 hlas), prvního radního – Vojtěch Denner (21 hlasů), František Samec (5 hlasů), Tomáš Fáber (3 hlasy), Leopold Kuna (1 hlas), Josef Plaňanský (1 hlas), druhého radního – František Samec (23 hlasů), Václav Kuna (5 hlasů),

získem dvaceti jedna hlasů z třiceti jedna odevzdaných lístků mlynář **František Samec**. Třetím radním zvolen pekař **Václav Kuna** a čtvrtým řezník **Leopold Kuna**, který volbu přijal, stejně jako zbytek zvolených, a tím byla volba obecního představenstva ukončena.

Rok 1873

Okresní hejtmanství vltavotýnské svým výnosem z 3. října 1873 se usneslo, aby po smrti purkmistra Dr. Jana Svátka uprázdněné místo až do volby celého výboru obsazeno nebylo. Tato volba byla stanovena na 9. října 1873. Dostavilo se dvacet pět členů výboru, z toho pět bylo omluveno. Zvolen za purkmistra byl pan **František Samec**, do té doby čtvrtý radní, a proto se muselo přistoupit k volbě nového čtvrtého radního, jímž byl zvolen kupec **Josef Plaňanský**.⁷²

Rok 1874

Obecní volby roku 1874

Další obecní volby proběhly v roce 1874. Celkový počet voličů se rovná 712, kteří jsou děleni do tří sboru a náleží jim volit třicet členů zastupitelstva a patnáct náhradníků, tedy každému sboru přísluší volit deset členů zastupitelstva a pět náhradníků. Obecní představený si přizval k volbě tyto důvěrníky: Vojtěch Denner, František Pavlíček, Josef Plaňanský, Leopold Klobása, Jan Parthei, Antonín Franta, Petr Hanzal, František Kučera.

Na 19. února byla ustanovena volba třetího sboru. Odevzdaných lístků bylo 265 a z toho získali nad sto hlasů pouze Petr Stuchl (198 hlasů), František Samec (175 hlasů).

Dne 23. února se konala volba druhého sboru, odevzdaných lístků v nádobě k tomu příslušné bylo devadesát šest. Pan Petr Eisner a Josef Fejtl se volby vzdali, náhradníky se stal pan Václav Svoboda a Kašpar Charvát.

Tomáš Fáber (3 hlasy), třetího radního – Václav Kuna (27 hlasů), Tomáš Fáber (2 hlasy), Ferdinand Pavlíček (2 hlasy), čtvrtého radního Leopold Kuna (23 hlasů), Ferdinand Pavlíček (2 hlasy), Tomáš Fáber (2 hlasy), Josef Plaňanský (1 hlas), František Loula (1 hlas), Oto Loula (1 hlas) a Jan Hovora (1 hlas).

⁷² Volba čtvrtého radního – Josef Plaňanský (16 hlasů), Tomáš Fábera (7 hlasů), Jan Kotrč a Karel Veselý (1 hlas).

Dne 25. února konal svou volbu první sbor. O zvolení musel rozhodnout los, protože čtyři kandidáti měli stejný počet hlasů a zvoleni byli nakonec Jan Hovora, Severin Vodička, Antonín Hanzlík, Vojtěch Steinocher a Vavřinec Liška.

Pan Vojtěch Steinocher později odmítl svou volbu a na jeho místo nastoupil Jakub Loula.⁷³

Volba obecní rady a purkmistra

Dne 5. března 1874 proběhla volba purkmistra a čtyř radních. Volbu řídil dle § 35 obecního řádu nejstarší člen nově zvoleného zastupitelstva Josef Zelenka. Zvolil k sobě dva členy výboru Františka Samce a Petra Stuchla. Zplnomocněnec za Bedřicha ze Schwarzenbergu⁷⁴ byl Jan Kotrč. Celkový počet hlasů činil třicet jedna. Jeden hlasovací lístek zůstal prázdný. Purkmistrem se stal **František Samec**, prvním radním **Ferdinand Pavlíček**, druhým **Josef Plaňanský**, třetím **Václav Kuna**. Při volbě čtvrtého radního nezískal v prvním kole nikdo nadpoloviční většinu a muselo se přistoupit k opakované volbě. Nakonec byl až ve volbě úzké zvolen s osmnácti hlasy Leopold Kniha.⁷⁵

Rok 1877

Na základě řádu volebního v obcích obnášel počet oprávněných voličů v obecních volbách roku 1877 jen 695 osob. Volilo se třicet členů zastupitelstva a patnáct náhradníků, z toho každý sbor volil deset členů a pět náhradníků. Za důvěrníky si obecní představený přizval Ferdinanda Pavlíčka, Josefa Plaňanského, Tomáše Fáberu,

⁷³ viz příloha č.1

⁷⁴ Bedřich Jan Jakub Celestin kardinál Schwarzenberg se narodil 6. dubna 1809 Vídeň - 27. března 1885 zemřel tamtéž. Roku 1883 byl vysvěcen na kněze a stal se arcibiskupem v Salzburku, kde založil několik domovů pro děti. O pár let později byl jmenován kardinálem a roku 1850 na žádost pražské kapituly arcibiskupem v Praze. Bedřich kardinál Schwarzenberg byl velkým vlastencem a výraznou postavou staročeské politiky

⁷⁵ Volba purkmistra – **28 hlasů František Samec**, 1 hlas Josef Zelenka a Jan Pixa,

Volba prvního radního – **19 hlasů Ferdinand Pavlíček**, 5 hlasů Leopold Kniha, 3 hlasy Jan Pixa, 2 hlasy Tomáš Fáber a 1 hlas Václav Kuna

Druhého radního – **19 hlasů Josef Plaňanský**, 5 hlasů Leopold Kniha, 3 hlasy Jan Pixa a Tomáš Fáber, 1 hlas Leopold Kuna

Třetího radního – **18 hlasů Václav Kuna**, 4 hlasy Tomáš Fáber a Jan Pixa, 2 hlasy Leopold Kniha

Čtvrtého radního – 15 hlasů Tomáš Fáber, 8 hlasů Leopold Kniha, 1 hlas Leopold Klobása, děkan a 6 lístků prázdných, opakovaná volba – 15 hlasů Tomáš Fáber, 1 hlas Jan Pixa, 15 hlasů Leopold Kniha, úzká volba- **18 hlasů Leopold Kniha**, 13 hlasů Tomáš Fáber

Františka Loulu, Petra Hanzala, Antonína Teirycha, Leopolda Knihu, Adama Majola, Františka Saipa, Matěje Novotného a Hynka Otýpku.

Volba třetího sboru byla stanovena na 19. února 1877. Celkový počet voličů byl 353.⁷⁶

Druhý voličský sbor začal volbu 22. února a celkem odevzdaných hlasovacích lístků bylo devadesát čtyři a o dva dny později svou volbu vykonal první voličský sbor.

O složení obecní rady se dozvídáme ze zápisu z obecní kroniky ze dne 28.6. 1879. Při příležitosti zasazení dvou líp na náměstí Panny Marie na památku zahájení dláždění jsou uvedeni radní **Josef Plaňanský**, **Leopold Kniha**, **Tomáš Fáber** a **František Neruda**.

Rok 1880

Další obecní volby, z kterých se nám zachovala pouze volba třetího sboru, se uskutečnily 19. – 21. května 1880.⁷⁷

Rok 1887

Volbě obecní rady dne 2. července roku 1887, bylo přítomno dvacet devět členů výboru.⁷⁸

Předsedou komise se stal nejstarší člen Václav Zavadil a přizval k sobě dva důvěrníky, Josefa Knihu a Josefa Hanzlíka. Za starostu byl zvolen **Jan Samec** drtivou většinou (28 hlasů). Prvním radním s dvaceti šesti hlasy **Karel Veselý**, druhým radním **Karel Nikolau**. Při volbě třetího radního muselo dojít k opakované volbě, kde nadpoloviční většinu získal **Emanuel Franta** a čtvrtým radním se stal **Vojtěch Kniha**⁷⁹.

⁷⁶ viz příloha č. 1.

⁷⁷ Viz příloha č. 1.

⁷⁸ František Samec, Karel Veselý, Josef Plaňanský, Tomáš Fáber, Karel Nikolau, František Čejka, Emanuel Franta, Josef Hanzlík, Emanuel Hájek, Matěj Hájek, Josef Kniha, Václav Koral, Josef Kasper, Jan Loula, Matěj Loula, Jakub Loula, Antonín Mašek, Karel Málek (hlas virilní), František Pivec, Vojtěch Pixa, Matěj Plaňanský, František Plaňanský, Jan Samec, Bartoloměj Svoboda, Josef Struska, Severin Vodička, Václav Zavadil, František Rybička

⁷⁹ Volba starosty – 28 hlasů Jan Samec, 1 hlas Karel Veselý a 1 hlasovací lístek odevzdaný prázdný
Prvního radního – 26 hlasů Karel Veselý, 2 hlasy Josef Plaňanský, 1 hlas Emanuel Franta a 1 lístek opět odevzdaný prázdný

Volba druhého radního – 17 hlasů Karel Nikolau, 13 hlasů Josef Plaňanský

Volba třetího radního – 15 hlasů Emanuel Franta, 7 hlasů Josef Plaňanský, 4 hlasy Tomáš Fáber, 2 hlasy Matěj Hájek a 1 hlas obdržel Vojtěch Kniha

Zachovala se nám odpověď c. k. místodržitelství na námitku Jana Kaspera a dalších společníků z Týna nad Vltavou ze dne 14. června 1887 proti tomu jak se při volbách obecního zastupitelstva 19., 21. a 22. ledna 1887 postupovalo s rozesíláním vyplněných hlasovacích lístků.

„Dokázáno jest, že obecní úřad voličům nevyplněné formuláře hlasovacích lístků dodal. Ovšem zaslalo zvláštní volební komité voličům též tisknuté kandidátní listy poznámkou opatřené, že voliči jich při volbě co hlasovacích lístků použít mohou.“⁸⁰ Tedy nemusí. Námitka, že při volbě 2. sboru jeden hlas voliče zamítnut byl je rovněž neopodstatněná. *Protože jeden hlas nemohl ovlivnit volbu druhého sboru. Další námitky v podáních ze dne 22. ledna, ze dne 2., 4. února a 18. dubna jsou rovněž zamítnuté, jelikož nebyly podány obecnímu starostovi v lhůtě osmidenní po provedení voleb dle článku 32 obecního volebního řádu. Toto rozhodnutí je konečné.*

Rok 1891

Volba obecního zastupitelstva byla stanovená od 14. – 21. července. Celkový počet oprávněných voličů v Týně nad Vltavou byl 679. Tři sbory voličů volili každý deset členů zastupitelstva a pět náhradníků. Obecní představený si zvolil za důvěrníky následující osoby: Antonína Tairycha, Františka Kaplického, Petra Hanzala, Aloise Strnada a Matěje Plaňanského. Během volby musel být z rodinných důvodů odvolán Alois Strnad, nahradil ho František Kaplický.

Třetí sbor začal volit 14. července o osmé hodině dopolední. Z celkového počtu se 189 voličů nedostavilo a počet odevzdaných lístků byl 324.

O zproštění z úřadu obecního zastupitele požádal lékárník Josef Grimm, jelikož mu to jeho povolání nedovolí. Jako důvod pro svou rezignaci uvedl, že má ve správě celý okres a nemůže být nikým nahrazen. Jeho rezignace byla přijata a na jeho místo nastoupil Severin Vodička. Ten získal po zvolených deseti členech nejvíce hlasů, 148.

Druhý voličský sbor začal volit 18. července o deváté hodině dopolední. Po ukončení hlasování byli odevzdané lístky spočteny na sto tři. Stejný počet hlasů získali František Zábuš a Josef Hanzlík, proto se přikročilo k losu a zvítězil František Zábuš.

Opakovaná volba třetího radního – Emanuel Franta obdržel 19 hlasů, Plaňanský Josef 6 hlasů, Tomáš Fáber 2 hlasy a Matěj Hájek hlas jeden

Volba čtvrtého radního – Vojtěch Kniha 20 hlasů, Josef Plaňanský 6 hlasů, Tomáš Fáber 3 hlasy a jeden hlas byl nečitelný

⁸⁰ Tamtéž, fol. 103.

Rok 1892

Dne 8. března roku 1892 o desáté hodině začala volba obecní rady. Vedle zástupce politického úřadu okresního tajemníka Josefa Felixe se dostavilo třicet členů zastupitelstva.⁸¹ Jakub Loula jako nejstarší člen výboru přijal místo předsedy a zvolil k sobě dva další členy výboru Josefa Hanzlíka a Františka Čejku.

Při volbě purkmistra získal nadpoloviční většinu **Karel Nikolau**, který však volbu nepřijal.⁸² Důvod nepřijetí není znám. Volba se proto odložila o tři dny na pátek 11. března 1892.

Rok 1895

Dosavadní členové obecní rady žádají, aby dosud zasedající městská rada byla rozšířena ze čtyř členů o dva na šest. Pokud to nebude možné, aby proběhla nová volba. Zdálo se jim, že jsou členové práci příliš přetěžováni. 10. července 1895. Ke změně nedošlo.

Dne 22. července 1895 proběhla nová volba obecní rady.⁸³ Volbě předsedal Václav Koral a přizval k sobě Františka Rybičku a Františka Pavlíčka. Obecním starostou se nadpoloviční většinou hlasů stal **Karel Veselý**. Za prvního radního ze třiceti odevzdaných lístku byl zvolen dvaceti devíti hlasy **Jan Samec**. Druhým radním se stal **Vojtěch Kniha**, třetím radním **Emanuel Franta**. Posledním, čtvrtým radním se z třiceti odevzdaných lístku s devatenácti hlasy stal **Emanuel Královec**.⁸⁴

⁸¹ Václav Koral, Matěj Loula, Jakub Loula, Josef Kasper, Bartoloměj Svoboda, Josef Struska, Josef Beneš, Severin Vodička, Matěj Hájek, Jan Samec, Antonín Teiryč, Matěj Kuna, Tomáš Svoboda, Josef Mikota, Josef Hanzlík, Emanuel Hájek, František Seip, Vojtěch Pixa, Emanuel Královec, František Čejka, František Záhuš, Emanuel Franta, František Sepiš, František Rybička, Josef Hoyer, Matěj Plaňanský, Karel Nikolau, František Samec, Karel Veselý, Vojtěch Kniha, Karel Málek

⁸² Ve volbě purkmistra získal šestnáct hlasů Karel Nikolau a patnáct hlasů František Samec

⁸³ Za členy výboru se dostavili tyto pánové: Karel Nikolau, František Čejka, Vojtěch Pixa, Vojtěch Kniha, Bartoloměj Svoboda, Ferdinand Hájek, Adam Srnec, Severin Vodička, Matěj Vrzák, Karel Hovora, Jan Samec, Josef Kasper, Josef Hanzlík, Emanuel Královec, Matěj Plaňanský, František Seip, František Kučera, Emanuel Franta, Tomáš Svoboda, František Záhuš, Čeněk Lorenc, Karel Veselý, František Pavlíček, Josef Mahal, František Rybička, Antonín Plaňanský, Matěj Loula, Václav Koral, Alexandr Plestsner, Karel Málek

⁸⁴ Volba obecního starosty – Karel Veselý (16 hlasů), Karel Nikolau (13 hlasů), Jan Samec (1 hlas)

Volba prvního radního – Jan Samec (29 hlasů), Vojtěch Kniha (1 hlas)

Volba druhého radního – Vojtěch Kniha (16 hlasů), Karel Nikolau (14 hlasů)

Volba třetího radního – Emanuel Franta (17 hlasů), Vojtěch Pixa (10 hlasů), Karel Nikolau (3 hlasy)

Rok 1899

Na schůzi městského zastupitelstva svolaného starostou Karlem Samcem na 7. ledna 1899 byla vykonaná doplňovací volba dvou radních za odstoupivší Jana Samce a Emanuela Frantu. Dostavilo se dvacet sedm členů obecního zastupitelstva, za okresní hejtmanství Václav rytíř z Čenkova a Treustettu. Za skrutátory⁸⁵ byli zvoleni Josef Majol a Josef Hanzlík. Při volbě třetí radního bylo odevzdáno dvacet sedm lístků. Nadpoloviční většinou byl zvolen **Karel Nikolau**.⁸⁶ Čtvrtým radním byl zvolen s šestnácti hlasy **Jindřich Pavlíček**.⁸⁷

Dne 7. října se uskutečnila řádná volba městského představenstva. Z odevzdaných dvaceti devíti lístků při volbě obecního starosty získal dvacet osm hlasů a tudíž byl zvolen pan **Karel Veselý**.⁸⁸ Radními se stali, prvním pan **Karel Nikolau**, druhým **Emanuel Královec**, třetím **Jindřich Pavlíček** a čtvrtým **František Kučera**.⁸⁹

Na konci roku 1901 rezignoval bez udání důvodu obecní starosta Karel Veselý, přikročilo se proto k volbě nového. Ve volbě zvítězil s dvaceti dvěma odevzdanými lístky **Karel Nikolau**,⁹⁰ který ovšem volbu nepřijal, a proto se konala druhá volba. S konečnou platností byl zvolen **Jindřich Pavlíček** (do této doby čtvrtý radní). Na jeho místo městský výbor zvolil **Františka Rybičku**.⁹¹

Volba čtvrtého radního – Emanuel Královec (19 hlasů), Vojtěch Pixa (5 hlasů), Matěj Plaňanský (5 hlasů) a František Rybička (1 hlas)

⁸⁵ provádí sčítání hlasů při volbách = skrutinium

⁸⁶ Z nichž obdrželi: Karel Nikolau šestnáct hlasů a Vojtěch Pixa deset hlasů, jeden lístek byl prohlášen za neplatný.

⁸⁷ Bylo také odevzdáno dvacet sedm lístků. Volbu vyhrál Jindřich Pavlíček (16 hlasů), Matěj Novotný (6 hlasů). Vojtěch Pixa (3 hlasy), František Saip (1 hlas) a jeden hlas byl prohlášen za neplatný.

⁸⁸ Veselý Karel (28 hlasů), Nikolau Karel (1 hlas)

⁸⁹ Volba prvního radního – Karel Nikolau (26 hlasů), Emanuel Hájek (1 hlas), František Saip (1 hlas) a Emanuel Královec (1 hlas)

Volba druhého radního – Královec Emanuel (25 hlasů), Emanuel Franta (1 hlas), Josef Kaspr (1 hlas), Josef Liška (1 hlas)

Volba třetího radního – Jindřich Pavlíček (26 hlasů), Josef Hanzlík (1 hlas), Josef Kaspr (1 hlas) a jeden lístek byl odevzdaný prázdný

Volba čtvrtého radního – František Kučera (21 hlasů), František Saip (1 hlas), Tomáš Slávek (1 hlas), František Řepiš (1 hlas), Josef Kaspr (1 hlas), Emanuel Franta (1 hlas)

⁹⁰ Karel Nikolau (22 hlasů), Jindřich Pavlíček (4 hlasy), jeden lístek byl odevzdaný prázdný, druhá volba: Jindřich Pavlíček (23 hlasů), Viktor Žežulka (1 hlas), Karel Veselý (1 hlas), Josef Kadeřábek (1 hlas) a jeden hlas byl opět odevzdaný prázdný

⁹¹ František Rybička (25 hlasů), Emanuel Franta (1 hlas), jeden lístek byl odevzdaný prázdný

Rok 1902

Nová obecní rada byla zvolena 7. října roku 1902 za účasti všech třiceti členů městského zastupitelstva. Staronovým starostou se stal **Jindřich Pavlíček**.⁹² Místa radních získali od prvního sestupně tyto: Karel Nikolau, František Rybička, Emanuel Hájek a Kučera František.⁹³

Místní měšťanské elity v Týně nad Vltavou

Jako důležitou součást výzkumu bych chtěla uvést několik biogramů významných představitelů obce Týn nad Vltavou ze druhé poloviny 19. a počátku 20. století. Jejich rodinné a profesní zařazení, stejně jako jejich vzdělání, představuje jeden z důležitých momentů pro odhalení mechanismů zrodu místních elit v Týně nad Vltavou v této době.

MUDr. Jan Svátek

Jeho působení se začalo psát rokem 1867, kdy byl za první voličský sbor zvolen do obecního výboru. Kromě udělení čestného měšťanství, kterého dosáhl na začátku roku 1873, se do té doby objevil a angažoval v nespočetném množství záležitostí, jako je podávání návrhů na zužitkování místního skladiště, vyhotovování kvalifikačních tabel pro učitelská místa a dalších. Za vrchol kariéry na komunální úrovni můžeme považovat zvolení tohoto radního do funkce starosty města.⁹⁴ Tím byl MUDr. Jan Svátek v letech 1871 až 1873. Poté se vrátil ke své původní profesi a vykonával úřad městského lékaře až do své smrti v listopadu roku 1876. Jeho ženou byla Alžběta, dcera Františka Battaye, který byl zvolen roku 1857 také radním za město Týn nad Vltavou a zároveň mu byl kmotrem. Kromě svého úřadu vykonával ještě povolání kupce. Otcem Jana Svátka byl mistr řeznický Václav Svátek z Vlachova Březí. Roku 1851 se manželům Svátkovým 4. července narodila dcera Marie Anna.

⁹² Jindřich Pavlíček (28 hlasů), Ferdinand Pavlíček (1hlas)

⁹³ viz příloha č. 1

⁹⁴ Andrea Pokludová: *Socioprofesní stratifikace představitelů komunální samosprávy v statutárním městě Opavě (1850 – 1918)* in: Lukáš Fasora – Jiří Hanuš – Jiří Malší (eds.), *Občanské elity a obecní samospráva 1848 – 1948*, Brno 2006, s 310.

František Rybička

První zmínka o jménu Rybička je spojena s obecní volbou z roku 1864, kdy se na prezenční listině objevuje děd budoucího starosty Joachim Rybička, mlynář a měšťan města Týn nad Vltavou, který měl za manželku dceru Tomáše Samece,⁹⁵ mlynáře z Týna. Jejich syn Martin Rybička, také mlynář a měšťan tohoto města, měl dva syny, narozené v roce 1850 se jménem František. Který nakonec od roku 1911 – 1914 zastával úřad starosty, není známo. Matkou obou synů byla dcera správce pivovaru a měšťana v Českých Budějovicích, Marie rozená Gnádová. Matkou jí byla Kateřina rozená Haslingerová, také z Českých Budějovic.

Z roku 1895 máme dochovanou neúspěšnou kandidaturu Františka Rybičky na místo čtvrtého radního v obecním představenstvu. Radním se však později přece jen stal, protože v roce 1893 se zase v zápise ze zasedání městského zastupitelstva objevuje přípis o rezignaci Františka rybičky z úřadu radního, ale tato rezignace nebyla přijata.

Loulové

Josef Loula, mistr řeznický v Týně, měl za manželku Marii, dceru Matěje Neuhausera řezníka z Netolic. Měli dva syny - Františka Loulu a Antonína Loulu. Oba kráčeli v šlépějích svých rodičů a byli z nich řezníci, k tomu ještě František Loula vykonával práci hospodského.

František Loula byl od roku 1867 radním a na volebních listech figuruje až do roku 1877. Roku 1870 se František Loula stává správcem zdejší nemocnice spolu s Vojtěchem Dennerem. Později byl zvolen jako náhradník do místní školní rady, byl několikrát členem komise pro revizi obecních účtů. Jeho bratr byl také radním a roku 1877 mu bylo uděleno čestné měšťanství. Spolu s bratrem figuroval v mnoha odborných komisích.

Syn Antonína Louly, Matěj Loula, narozený 2. března roku 1850, se dostává do komunální politiky roku 1871, kdy byl zvolen druhým voličským sborem do městského zastupitelstva.

Další člen nosící jméno Loula, Jakub, povoláním řeznický mistr, byl synem Františka Louly řeznického mistra z Týna nad Vltavou a Marie dcery Jakuba Stříhana, také řezníka z Týna. Je třeba jej odlišit od muže stejného jména - Jakuba Louly, který

⁹⁵ Jméno Samec se také objevuje mezi představiteli města, roku 1867 byl do zastupitelstva za první voličský sbor zvolen František Samec a roku 1874 se zastupitelem stal také Jan Samec.

byl taktéž mistr řeznický z Týna nad Vltavou, ale jeho otcem byl řeznický mistr Kašpar Loula a matkou Anna, dcera Jana Kůrky, krejčího z Týna nad Vltavou.

Leopold Kuna

Historii této rodiny v komunální politice začal řeznický mistr Václav Kuna, když byl hned v roce 1867 zvolen do městského zastupitelstva a v roce 1871 do obecní rady.⁹⁶ Jeho bratr Matěj Kuna spolu se svou ženou Marií, dcerou Antonína Battaye,⁹⁷ také řezníka z Týna nad Vltavou, měli syna Kunu Leopolda, který se rovněž angažoval v komunální politice a stejně tak i jeho syn Matěj Kuna, narozený 23. února roku 1850 jeho ženě Marii. Ta byla dcerou významného týnského měšťana města Josefa Součka a jak je již tradicí - řeznického mistra.

Typické pro týnské radní byla příslušnost k římskokatolickému náboženskému vyznání. Také zřejmě nevyslovenou podmínkou pro působení v obecní samosprávě byly uspořádané rodinné záležitosti. Typické pro manželský svazek je uzavření se ženou ze stejné společenské vrstvy. Zda se manželky řemeslnických mistrů nějak podílely na provozování manželova řemesla, nelze v materiálech dohledat.

Pokud jsem mohla z malého vzorku mého zjištění porovnávat s literaturou, zjistila jsem, že tak jako například v Novém Jičíně v tomto období odpovídalo profesní složení obecního zastupitelstva příslušníkům starých středních stavů, jako byli řemeslníci, živnostníci a obchodníci, tzv. honorationes. Do konce osmdesátých let 19. století tvořili v zmiňovaném Novém Jičíně přes jednu polovinu zastupitelů a kolem přelomu století přes 40%. S tímto postupným snižováním se právě ze středních vrstev rekrutovali továrníci, a tak tomu bylo i v Týně nad Vltavou.⁹⁸

⁹⁶ Jeho úmrtí je na zasedáních zastupitelstva oznámeno dne 20. října 1874 a zároveň je vykonána volba čtvrtého radního.

⁹⁷ Jméno Battay se také objevuje v kandidátkách na volby do obecních orgánů.

⁹⁸ Renata Kafková: *Proměny obecní samosprávy v Novém Jičíně 1850 – 1914*, in: Lukáš Fasora – Jiří Hanuš – Jiří Malý (eds.), *Občanské elity a obecní samospráva 1848 – 1948*, Brno 2006, s 339 – 340.

Schůze zastupitelstva a účast na nich v letech 1864 až 1882

Před každým zasedáním zastupitelstva byli jednotliví členové pozváni oběžníkem, který byl sepsán čtyři až pět dnů předem, spolu s nástinem programu zasedání. Počet zúčastněných členů byl vždy jiný a jiný byl i počet zasedání, konajících se za jeden rok. Aby bylo zastupitelstvo schopné usnášet se, musel počet členů být nadpoloviční (nesměl klesnout pod šestnáct). V jednotlivých zápisech se objevují i mimořádná zasedání zastupitelstva, která obvykle svolával obecní starosta za účelem vyřízení jedné či dvou konkrétních záležitostí, jako je například doplňovací volba městského představenstva, obsazení uprázdněného místa obecního zaměstnance nebo došlé nařízení okresního hejtmanství.

Po projednání programu,⁹⁹ který mělo zasedání určeno, byla dána možnost volných návrhů jednotlivých členů. Od roku 1900 se objevují v každém zasedání interpelace.¹⁰⁰

V prvním roce fungování obecního zastupitelstva máme dochovanou pozvánku k zasedání sepsanou 3. září na zasedání městské rady, které se mělo konat 7. září roku 1864. Počet zúčastněných členů není dochován, tento počet máme zachovaný pouze z další schůze konané 18. listopadu, kde se zúčastnilo všech třicet členů. Do konce roku se konala ještě dvě zasedání, s dvaceti šesti přítomnými členy.

V následujícím roce začalo již zastupitelstvo plně fungovat a konalo se devět zasedání s průměrnou účastí dvaceti čtyř členů zastupitelstva. V roce 1866 proběhlo dvanáct schůzí zastupitelstva s průměrnou účastí dvaceti dvou členů zastupitelstva. Další rok se počet zasedání snížil na devět a i průměrný počet členů zúčastněných na zasedání klesl na dvacet. Stále ovšem je to dostatečný počet, aby bylo zastupitelstvo usnášení schopné.

V roce 1868 se schůzí zúčastnilo průměrně dvacet čtyři členů obecního zastupitelstva a konalo se osm schůzí. V roce 1869 se konalo osm schůzí řádných a dne 10. května schůze mimořádná. Příčinou jejího svolání byla neomluvená neúčast patnácti členů zastupitelstva na řádné schůzi svolané 8. května. Schůzi zahájil v roli předsedy starosta Josef Pietschmann za přítomnosti jednadvaceti členů zastupitelstva. Ustanoveno

⁹⁹ Mohl obsahovat kromě běžných záležitostí sdělení starosty, jednotlivých odborů, odborných komisí, atd.

¹⁰⁰ chápány jako dotazy na jednotlivé členy zastupitelstva

bylo, aby byl vypsán konkurz na čtyři učitelská místa pro místní hlavní farní školu. Protokol byl podepsán starostou a třemi zastupiteli.

Další rok byla účast členů na zasedání podprůměrná, účastnilo se jich v průměru pouze sedmnáct. Bylo svoláno sedm řádných schůzí a tři mimořádné. První z nich se konala 27. července 1870 za přítomnosti dvaceti členů zastupitelstva. Hlavní příčinou svolání byla veřejná dražba obecního dvora nazývaného Depot, při které nebyl pronajat. Proto museli zastupitelé rozhodnout o dalším postupu nakládání s ním, popřípadě zužitkování. Jednotliví členové podávali pozměňovací návrhy na roční nájem. Jeden z nich byl nakonec přijat a na 8. srpna téhož roku byla vypsána nová licitace.¹⁰¹

Druhá z mimořádných schůzí byla svolána na 9. září 1870. Na valné schůzi obecního výboru byla předložena žádost Josefa Hanzlíka o udělení pátého místa podučitele na místní farní hlavní škole. Všichni členové byli obesláni pozvánkou sepsanou 9. září a přesto se schůze zúčastnilo pouze čtrnáct členů a předložená záležitost se tedy nemohla vyřídit.

Třetí z mimořádných schůzí navazovala na schůzi ze dne 29. prosince. Ve věci licitačního pronajmutí, bourání starých a vystavění nových budov skladiště se přihlásil pouze jeden zájemce a zastupitelstvo se spolu s městskou radou usneslo cestou písemného podání řečené stavby pronajmout. K tomuto účelu byla svolána mimořádná schůze. Dostavilo se devatenáct členů zastupitelstva a jednohlasně se usnesli, že konečným nájemcem se stane Karel Veselý, ale pod podmínkou, že při stavebních pracích bude dohlížet dozorce vybraný obcí. Takto byl protokol ukončen a podepsán.

V roce 1871 jsou v knize zápisů ze zasedání dochované pouze dvě schůze, proč je tomu tak není známo. Na první schůzi 30. ledna se sešlo dvacet osm členů a na schůzi druhé ze 4. února už pouze členů osmnáct.

Následující rok je opět průměrný, bylo svoláno sedm řádných schůzí a jedna mimořádná s průměrnou účastí devatenácti členů zastupitelského sboru.

Rok poté bylo svoláno devět schůzí a z toho byly dvě mimořádné. První z nich se konala dne 15. února 1873. K tomuto zasedání se shromáždilo jednadvacet členů a byl čten přípis okresního hejtmanství, kterým se zakazovalo stíhání zastupitele Josefa Kaspra, na který zastupitelstvo reagovalo prohlášením. Pokud by se dalších zasedání Josef Kaspr chtěl zúčastnit, zbytek obecního zastupitelstva nebude vykonávat svou službu. Hlavní prohřešek zastupitele je popsán jako nactiutrhání. Druhá schůze konaná

¹⁰¹ Tj. veřejná dražba

v dubnu, prosila okresní hejtmanství o posláni telegrafického blahopřání k svátku „Její Císařské Výsosti Nejosvícenější Arcikněžny Gisely“.¹⁰² Průměrně se v tomto roce na zasedání dostavovalo pouze devatenáct členů zastupitelstva.

V roce 1874 se neuskutečnila žádná mimořádná zasedání, proběhlo pouze deset řádných schůzí, kde se v průměru dostavilo dvacet dva členů zastupitelstva. Následující rok klesl průměrný počet shromážděných zastupitelů na zasedání na dvacet jedna. Bylo svoláno sedm schůzí řádných a jedna mimořádná v prosinci toho roku. Bylo předloženo usnesení ohledně vybírání přirážky na pivo podle nové metrické míry začínající platit od 1. 1. 1876 podle zákona, na který zemský výbor svým výnosem městskou radu upozorňuje. Dále bylo jednohlasně ustanoveno, aby byl pachtýř oprávněný vybírat místo čtyřiceti krejcarů z hektolitrů piva nyní sedmdesát krejcarů.

V dalším roce 1876 se devíti uskutečněných schůzí v průměru zúčastnilo pouze osmnáct členů zastupitelstva. V červnu byla svolána jedna mimořádná schůze za účelem projednání vydláždění obou vltavotýnských náměstí.

Rok poté byla uskutečněna čtyři řádná shromáždění zastupitelstva s průměrnou účastí dvaceti dvou členů. Rok 1878 zaznamenal nárůst svolaných schůzí zastupitelstva, proběhlo jich celkem sedm a průměrný počet zúčastněných zastupitelů zůstal stejný, čili dvacet dva.

V následujícím roce 1879 proběhlo devět řádných schůzí a jedna mimořádná, která měla na svém programu schválení rozhodnutí městské rady ze dne 21. února číslo 173. Čeho se tento výnos týkal, není v zápise uvedeno, ale byl všemi hlasy proti jednomu přijat. Na zasedání se dostavilo devatenáct členů zastupitelstva a průměrná účast na všech zasedáních v tomto roce byla dvacet členů.

Svolání deseti řádných schůzí přinesl rok navazující, s průměrnou účastí dvaceti jedna členů zastupitelstva.

Předposlední rok v našem přehledu, tedy rok 1881 přinesl svolání osmi řádných schůzí se stejnou průměrnou účastí zastupitelů jako v roce předchozím.

Rok 1882 byl na počet svolaných schůzí ještě o jednu chudší, tedy sedm, a shromáždilo se na nich v průměru pouze devatenáct členů.

¹⁰² Státní okresní archiv České Budějovice, AM Týn nad Vltavou, inv. č. 722, sign. C/ III/3, kart. 37

Rozbor zápisů ze zasedání obecního zastupitelstva 1864 až 1882

Záležitosti projednáváné na zasedáních zastupitelstva by se daly rozdělit do pěti základních oblastí. První z nich jsou **autonomní obecní záležitosti**, ty zahrnovaly vnitřní předpisy a řády, odborné komise, volby a doplňovací volby, volby starostů a náměstků, korespondence s politickou správou čili s okresním hejtmanstvím a se zemským místodržitelstvím, korespondenci s vyššími složkami samosprávy čili s okresním zastupitelstvem a se zemským výborem. Druhou skupinou byl **obecní majetek** - pozemky, pronájmy a nájmy, movitý a nemovitý majetek obce, obecní komunikace a spoje, obecní zaměstnanci, obecní ústavy jako chudinský, špitál, nemocnice, opatrovna, školy. Zastupitelstvo schvaluje rozpočty, jedná o zřizování škol nových, pokračovacích, večerních. Na jeho návrh se vytváří složení místní školní rady, volí členy i do okresní školní rady atd. Rozhoduje také o investicích - do železnice,¹⁰³ spojů, infrastruktury. Třetí oblastí je **obecní hospodaření** a to peněžní i naturální - rozpočty, jednotlivé účty, obecní přírážky k daním, mimořádné příjmy a mimořádné výdaje, kontribučenské záležitosti, daně atd. Čtvrtou kategorií představují **záležitosti občanů** - domovské právo, sociální a nemocenské podpory, žádosti spolků místních i z celého království jako jsou Matice školská, Akademický spolek Štítýn, Červený kříž o podporu, odpouštění školného, potvrzení o bezúhonnosti, dobrozdání o občanech pro různé instituce zejména státní správy, soudy atp. a poslední pátou skupinou jsou **záležitosti obecní policie**. Okresní úřad byl povinen dozírat na činnost obecního starosty v oboru místní policie, která patřila do přirozené působnosti obce. Mohl kontrolovat a v nutných případech zjednat nápravu. Vláda pak mohla obci kdykoliv výkon místní policie odejmout. Místní policie zahrnovala obecní strážníky, polní a lesní hajné, tržní policii, pořádkovou policii, pokuty, věznění v obecní šatlavě, bubeníky,

¹⁰³ Počátek snahy o renovaci původního významu Týna nad Vltavou přišel se snahou o zavedení železnice. Plánovaná trať měla vést z Protivína přes Týn k Dolnímu Bukovsku a odtud pokračovat přes Veselí nad Lužnicí až do Jihlavy. Od r. 1877 se pokoušela také Bechyně o protažení zamýšlené trati přes své území do Tábora, ale k realizaci ani jednoho z obou plánů nedošlo. Nerealizován zůstal i další plán, díky neschopnosti měst se dohodnout, z roku 1889, který uvažoval o rozšíření původního projektu směrem do Vodňan a na opačné straně na Kutnou Horu a Týnec nad Labem. Až rok 1894 zaznamenal první konkrétní jednání o železničním spojení Týna a Čičenic (nejbližší stanice ležící na trati Plzeň - České Budějovice. První vlak vjel do vltavotýnského nádraží v říjnu 1898. Týn nad Vltavou se snažil nadále a apelovali na prodloužení stávající dráhy do Veselí nad Lužnicí nebo Bechyně, ale marně. (Martina Sudová: *Týn nad Vltavou a Vltavotýnsko*, in: www.tnv.cz/uzitecne-informace/historie-mesta-1/od-vzniku-mesta-do-soucasnosti-1/2006-03-09-1.html)

zdravotní a veterinární policii, hygienu, živnostenskou policii, stavební policii a čelední policii .

1. autonomní obecní záležitosti

V zápisech ze zasedání vltavotýnského zastupitelstva se objevují všechny skupiny **korespondence** i ostatní záležitosti výše zmíněné. Při mém dělení se často dají některé události zařadit do více skupin. Všechny došlé přípisy a výnosy vyšších instancí samosprávy či politické správy obsahově spadaly do jiné oblasti působnosti obecní samosprávy věcně a tak jsem se je pokusila dělit.

V prvním dochovaném zápisu ze zasedání zastupitelstva v sledovaném období, který je ze dne 7. září 1864, musí členové řešit záležitosti každodenního chodu obce. Objevuje se několik žádostí o podporu, žádost podučitele o úpravu sklepa ve škole a další. Dle místodržitelského nařízení se má zhotovit nový tržní pořádek a na začátku roku 1865 místodržitelským výnosem byly ve městě povoleny dva trhy.

V listopadu roku 1872 výnosem okresního hejtmánství se začíná jednat o stálém umístění a ubytování vojska v kasárnách v Týně nad Vltavou.¹⁰⁴ Další zmínka o této kauze se objevuje až v červnu roku 1879, kdy se opět jedná o ubytování vojska ve městě a zastupitelé se jednohlasně usnesli, že má být podaná žádost k vyšším instancím o ponechání jednoho stálého praporu v Týně nad Vltavou. Zároveň si zastupitelé uvědomovali, že se budou muset postavit nová kasárna. Zapojovali se i sami občané, kteří na radnici odevzdali petici pro umístění vojenského praporu v obci. V dalším roce byla zvolena tříčlenná deputace k císaři, ministerstvu vojenství a zemské obrany a k ministerstvu obchodu. V listopadu bylo na zasedání oznámeno, že zdejší vojenská posádka byla přeložena do Prahy, což znamenalo nezdár v jednáních.

V červnu roku 1880 byl podán protest proti schůzi zastupitelstva ze strany člena Bedřicha Postlera z důvodu, že mu nebyla pozvánka doručena včas. Ale po vyslechnutí všech ostatních přítomných členů, zastupitelé došli k závěru, že k žádnému pochybení nemohlo dojít a protest byl zamítnut.

¹⁰⁴ k jednání o stálém umístění vojska byli vybráni Matěj Železný, Čeněk Slepíčka, Antonín Scheifelle, Václav Tic, Jan Dědič a František Loula

2. obecní majetek¹⁰⁵

Od začátku fungování zastupitelstva se jednalo o **místním skladišti a okolních pozemcích**. V srpnu roku 1868 byla podána žádost o odprodání pozemků do vlastnictví obce, která byla schválena. Konečné rozhodnutí, jak stavby skladiště nazývané Depot využít, padlo a bylo jednohlasně odsouhlaseno zastupitelstvem 14. června roku 1869. Rozhodlo se, že skladiště bude veřejnou dražbou nabídnuto k pronajmutí na dvanáct let. Okolní pozemky se mají po dílech také nabídnout ve veřejné dražbě na dobu šest let. Ke zřízení dvora má hospodářský odbor¹⁰⁶ podat návrhy k další poradě. Dne 27. července 1870 byla svolána mimořádná schůze obecního zastupitelstva, protože při licitaci¹⁰⁷ Depotu se nikdo nepřihlásil, proto se muselo začít jednat o novém využití. Nová dražba byla ustanovena na 19. prosince a jelikož se přihlásil pouze jeden zájemce Jakub Dušek, nemohl mu být Depot pronajat. Proto se městská rada spolu se zastupitelstvem usnesla cestou písemného podání řečené stavby pronajmout. Konečným nájemcem se stal Matěj Veselý.

Obec pečovala také o obecní ústavy, mezi které patřily rovněž **školy**,¹⁰⁸ jejichž zřizovatelem bylo město. Výnos místodržitelství ze dne 9. října 1868 udává, že se obecní triviální škola má změnit na hlavní farní školu. Vyučování na nové škole má začít od 10. října tohoto roku.

Výnosem okresního hejtmantství bylo ustanoveno vybírání školného a přírážky ve výši devíti krejcarů z každého zlatého k přímým daním na uhrazení školních výloh pro okres vltavotýnský. Toto nařízení z roku 1870 obecní zastupitelstvo nepřijalo a usneslo se, že napíše protest na ministerstvo. Město žádá, aby školy byly financovány jako dosud a protestovalo proti zásahům do této záležitosti samostatné působnosti obce zasahovat.

Na začátku příštího roku byl přednesen nový výměr okresního hejtmantství o vybírání přírážky na zaplacení výloh školného a byla podána žádost o uznání zdejší školy za soukromý ústav. Důležitou událostí pro obec bylo na počátku roku 1874 zřízení řemeslnicko – hospodářské školy.

¹⁰⁵ Tématikou obecního majetku se zabývá kapitola O obecním majetku venkovských obcí a jeho mizení v Milan Hlavačka: *Zlatý věk české samosprávy*, Praha 2005, s. 107 – 115.

¹⁰⁶ Jmenovitě dostali na starost vyřízení záležitosti depotu radní – Průša, Svátek, Vojtěch Denner a Bartoloměj Svoboda, kteří mají spolupracovat s městskou radou, aby bylo vyřízení v co nejkratší době.

¹⁰⁸ Milan Hlavačka: *Zlatý věk české samosprávy*. Praha 2005, s. 90 – 106. Najdeme zde dvě zajímavé kapitoly týkající se školství – Školství pod egidou samosprávy a Svátost školy obecní (a její „znesvěcení“).

V roce 1878 se objevuje několik důležitých návrhů ohledně místního školství. Za prvé je to výnos okresního hejtmanství, kterým zamítlo žádost o zařazení zdejší opatrovny mezi obecné školy, druhým byl návrh městské rady, aby zdejší škola byla změněna na měšťanskou. Třetím bodem byla žádost Hospodářského spolku o zřízení nedělní hospodářské školy. Jednohlasně bylo tomuto návrhu vyhověno, o zbylých dvou dál probíhala jednání. V průběhu roku 1881 se začalo jednat o založení občanské školy. Školní rada předložila zemské školní radě návrh s žádostí o povolení a obecnímu zastupitelstvu její rozpočet a plán stavby. V roce následujícím probíhalo jednání o občanské škole, četl se přípis zemského výboru ohledně zřízení občanské školy.

Dalším z obecních ústavů spravovaných městem byla **nemocnice**. V roce 1867 předložila městská rada návrh, aby se zdejší nemocnice změnila ve veřejný ústav a zastupitelstvo mělo učinit odpovídající kroky, ty ovšem nejsou známy. Až 30. prosince 1869 byl zastupitelstvu předložen výnos okresního hejtmanství, podle kterého se měla dosavadní **městská opatrovna** přeložit z domu č. p. 225. Okresní hejtmanství dále ustanovilo, aby opatrovna i nemocnice byly zachovány, dokud nevypukne epidemie cholery.

Velmi významnou položku co do svého objemu představují zápisy, které se týkaly záležitostí **obecních zaměstnanců**.¹⁰⁹ Jednotlivé zápisy jsou velmi rozmanité, a proto je nelze sumarizovat. Vybírám proto pouze ty, které byly něčím významné.

V průběhu let 1868 až 1872 došlo k výběru na místa učitelů a zeměměřiče, který měl zaměřit všechny obecní pozemky. Jednalo se také o odvolání obecního pastýře a následně jeho ponechání ve funkci. Nově bylo obsazeno místo vodáka a spoluponocného. Místo špitální bylo po Kateřině Makovicové udělené Terezii Syrovátkové a udělení koncese k provozování kominického řemesla získal místo Františka Hrdličky František Blüml. Roku 1873 žádal o stálou mzdu městský drnomistr František Dřevo.

Zastupitelstvo se usneslo, že je nutné obsadit ještě jedno místo obecního lékaře a tím byl jednohlasně zvolen Josef Schmied v dubnu roku 1876. Vše se však změnilo na

¹⁰⁹ Jiří Bock: *O městské správě v Chrastavě v letech 1850-1945 a uchování jejích písemností. (Příspěvek k historickému vývoji AM Chrastava)* In: Fontes Nissae 3, Liberec 2002, s. 132. Uvádí, že počet úředníků a zaměstnanců v době od roku 1850 až do třicátých let 20. století se pohyboval zhruba mezi čtrnácti až devatenácti osobami. Některé funkce během potřeby vznikaly a zase zanikaly. Byli placeni z městského rozpočtu a objevují se zde místa hajných – později lesních hajných pro správu lesa, vodařů pro správu vodovodu (ten byl v Týně nad Vltavou dokončen až během první světové války), hodinářů, hrobníků, zahradníků, správce hasičské stříkačky, kominíků, varhaníků, zvoníků, lékaře, ohledávače mrtvol, učitelů a dalších.

začátku dalšího roku, když je oznámeno úmrtí prvního lékaře, Jana Svátka. Zastupitelstvo provedlo novou volbu obou míst lékařů a nakonec se se ziskem jednadvaceti hlasů stal prvním lékařem Josef Schmied a druhým se ziskem pouze o jeden hlas méně František Vešvald z Protivína. Další změna nastala na konci roku 1881, kdy uprázdněné místo po Františku Vešvaldovi, který rezignoval, zaplnil jednohlasně zvolený Antonín Körner. Velice zvláštním případem se zastupitelstvo zabývalo na své schůzi v únoru roku 1879, kdy chtěli zastupitelé provést revizi hlavní účetní knihy s účetními deníky a zjistili, že **městský tajemník** František Masák účetní deníky zničil. Zdálo se to velmi podezřelé, proto byl tajemník hned odvolán ze své funkce.

Důležitý pro spojení s okolními městy byl přípis okresního hejtmanství žádající o příspěvek na **telegrafní stanici**, aby mohl telegrafní drát vést z Týna přes Bechyni na Tábor.

Jednou z priorit pro zhodnocení obecního majetku města Týna nad Vltavou se stala výstavba železniční sítě, která měla město propojit výhodnou dopravní infrastrukturou s okolními městy.¹¹⁰ První návrh ohledně stavby železnice spojující Týn nad Vltavou s okolím se objevuje na konci roku 1872. V srpnu roku 1874 se začínají konat první praktické kroky. Bylo ustanoveno, aby byla podaná žádost ministerstvu obchodu o zřízení dráhy, zároveň se měla vypravit k ministerstvu a místodržiteli tříčlenná deputace. V neposlední řadě měla být sepsaná žádost k říšské radě. Další zmínka o vyjednávání se objevuje až v září roku 1880, kdy zastupitelstvo opět vyslalo tříčlennou deputaci k ministerstvu obchodu, která se měla zasadit o vystavění dráhy z Veselí nad Lužnicí do Týna nad Vltavou.

3. obecní hospodaření

Na začátku a konci každého roku muselo zastupitelstvo vždy provést revizi a schválení obecních výdajů a příjmů. Byly předkládány rozpočty účtů ve správě obce – kontribučenského fondu, obecního důchodenského účtu, účtu z pivních krejcarů, účtu ústavu chudých, účtu špitálního. Zastupitelstvo vltavotýnské schvalovalo i školní rozpočet. Velmi často se jednalo o **obecních přírážkách** k dani, jako v prosinci roku 1875, kdy byla svolána mimořádná schůze ohledně vybírání přírážky na pivo podle nové metrické míry. Tento zákon začal platit 1. 1. 1876 a zemský výbor svým výnosem ze dne 3. prosince městské zastupitelstvo na zemský zákon ze dne 2. září upozornil.

¹¹⁰ Touto problematikou se zabývá kapitola Zemská železniční akce v Milan Hlavačka: *Zlatý věk české samosprávy*. Praha 2005, s. 116 – 129.

Přípisem okresního hejtmanství ze dne 3. března 1881 byla zavedena daň za psa, která činila při hospodářství nebo při službě padesát krejcarů ročně a jinak dva zlaté. Tento návrh byl deseti hlasy pro a dvanácti hlasy proti zamítnut.

4. záležitosti občanů

Přesnou evidenci obyvatelstva v Týně nad Vltavou se pokusili vypracovat na začátku roku 1870 vybraní členové zastupitelstva. Dozvídáme se o tom ze zápisu z 14. března, kdy se jednalo o vyplacení jejich platu. Jmenovitě se o sčítání a popis lidu zasloužili Josef Pixa, Vojtěch Denner, František Loula, Václav Kuna a Vojtěch Gottšálek.

5. záležitosti obecní policie

Každoročně se projednávalo ustanovení tří **polních hajných** na dobu od května do října, kdy bylo potřeba větší ochrany pozemků. V lednu roku 1872 byla předložena žádost pana Martina Peyhovského, aby mu bylo uděleno místo **policejního revizora**, ale zastupitelstvo se usneslo, že zatím místo nebudou obsazovat. V roce 1874 zastupitelstvo provedlo hlasování o udělení místa **městského výběřčího**. První volba byla napadená námitkami, a proto se přikročilo k volbě druhé. Nakonec v opakované volbě byl zvolen František Kučera.

Schůze zastupitelstva a účast na nich v letech 1883 - 1899

Rok 1883 přinesl jedenáct řádných schůzí zastupitelstva a jednu mimořádnou. Ta byla svolána výnosem starosty na květen tohoto roku, aby projednala došlý výnos zemského místodržitelství ohledně zavedení železniční dráhy z Veselí nad Lužnicí do Bechyně. Zastupitelstvo se usneslo, aby purkmistr Samec spolu s radními Fáberem a Slepíčkou odjeli do Bechyně jednat. K této záležitosti se měl dále poslat dopis okresnímu výboru v Týně nad Vltavou, městské radě a okresnímu zastupitelstvu v Bechyni, aby vyslali po třech zástupcích a celou věc podpořili. Za Týn byli zvoleni purkmistr Samec, Vojtěch Kniha a Josef Plaňanský.

Rok na to proběhla ve stejném měsíci jako v roce předchozím mimořádná schůze obecního zastupitelstva. Zastupitelé byli informováni o došlém povolení zemského výboru k vybírání jednoho krejcaru na jeden litr piva a dvou krejcarů na jeden litr vína či kořalky po dobu dalších šesti let, který svým podpisem vzali na vědomí. Počet přítomných členů zastupitelstva není uveden a ani se nezachovala prezenční listina, kterou museli zastupitelé na každém zasedání podepisovat. Kromě schůze mimořádné proběhlo v roce 1884 ještě šest schůzí řádných s průměrnou účastí dvaceti jednoho zastupitele.

Následující rok proběhly pouze schůze řádné v celkovém počtu osmi a průměrná účast zastupitelů zůstala beze změny. Stejná zůstala i v roce 1886, jen počet pořádaných řádných schůzí klesl na šest. V roce 1887 bylo na programu opět šest řádných schůzí, ale průměrná „docházka“ zastupitelů se zvedla na dvacet tři. Dalším rokem v řadě bez svolání mimořádných schůzí byl rok 1888. V průměru se dostavilo dvacet zastupitelů na osm pořádaných schůzí.

Rok na to byl starosta nucen svolat na 26. dubna 1889 jednu schůzi mimořádnou, která měla za úkol vyřešit záležitosti obvodních lékařů. Zúčastnilo se jí devatenáct členů zastupitelstva. Celkový počet svolaných řádných schůzí byl stejný jako v roce 1888, jen průměrná účast zastupitelů na zasedáních vzrostla na dvacet čtyři.

Roku 1890 bylo svoláno šest řádných schůzí s průměrnou účastí dvaceti tři zastupitelů.

V roce následujícím starosta svolal pouze pět schůzí řádných a jednu mimořádnou, které se účastnilo osmnáct členů zastupitelstva. Program schůze byl velice

příjemný, měli přijmout dar, který jim byl doručen. Průměrná účast zastupitelů na zasedáních zastupitelstva dosáhla dvaceti tří osob.

Dne 13. srpna roku 1892 se uskutečnila mimořádná schůze obecního zastupitelstva k volbě a odeslání zplnomocněnců na jednání u okresní školní rady za účelem zřízení měšťanské školy nebo popřípadě za účelem rozšíření zdejších obecních škol o šestou třídu chlapeckou i dívčí. K druhému bodu programu byl přečten přípis okresního hejtmanství ohledně obchůzky lokální dráhy z Vodňan do Týna nad Vltavou. A posledním bodem programu byla volba zástupců do výboru pokračovací průmyslové školy. Dalších osm schůzí svolaných v tomto roce bylo řádných a sešlo se zde v průměru dvacet dva členů zastupitelského sboru.

Rok 1893 přinesl stejný průměrný počet zúčastněných členů na zasedáních, kterých se v tomto roce uskutečnilo devět.

Hned z kraje příštího roku, v únoru, se sešla mimořádná schůze obecního zastupitelstva, která volila deputaci k jednání na stavbě dráhy z Vodňan do Týna. Zvoleni byli s dvaadvaceti hlasy Josef Struska, s devatenácti Josef Kaspr a s patnácti hlasy Emanuel Hájek. Druhá mimořádná schůze se konala v květnu za účelem každoroční volby obecních polních hajných. Průměrně se na jednu schůzi dostavilo dvacet dva členů zastupitelstva.

V období let 1895 – 1899 neproběhla žádná další mimořádná schůze, pouze se měnil počet schůzí řádných a průměrná účast zastupitelů na nich. Novinkou ve vedení zápisů ze zasedání je, že od roku 1897 jsou vkládány zprávy o činnosti městské rady za určité časové období. Nejčastěji po čtvrt roce.

V roce 1895 bylo uskutečněno sedm schůzí zastupitelstva s průměrnou účastí dvaceti tří zastupitelů. Rok 1896 přinesl svolání osmi řádných zasedání zastupitelstva a stejnou účast zastupitelů. Rok poté se průměrná účast zastupitelů zvedla na dvacet pět a zvýšil se i počet svolaných schůzí na devět. Propad oproti předchozím létům byl zaznamenán v roce 1898, kdy se v průměru dostavilo na zasedání zastupitelstva pouze dvacet jeho členů, i když počet schůzí odpovídal předchozímu roku. Posledním rokem sledovaným v tomto přehledu je rok 1899. Bylo svoláno sedm řádných schůzí, na kterých se v průměru sešlo dvacet čtyři zastupitelů.

Rozbor zápisů ze zasedání obecního zastupitelstva 1883 až 1899

1. autonomní obecní záležitosti

Návrhem na změnu zákona, kterým byl vydán volební řád do obcí v království Českém, se zabývalo zastupitelstvo v květnu roku 1888.

Další důležitý přípis Zemského místodržitelství Praze došel 28. dubna 1890. Obsahoval upozornění na možné nepokoje, které by se mohly konat prvního května v souvislosti s oslavami svátku práce organizovaného rakousko sociálně-demokratickou stranou. Na začátku roku následujícího zastupitelstvo rozhodlo o vyslání deputace k zemskému místodržiteli s poděkováním za vše, co až dosud pro město Týn nad Vltavou vykonal. Na dalším zasedání přečetl referent sdělení deputace vyslané do Prahy.

Čilá korespondence mezi zastupitelstvem a Okresním hejtmanstvím v Týně nad Vltavou přinesla dvě důležité informace. Na konci roku 1895 okresní hejtmanství podalo zprávu o usnesení ve věci žádosti o zřízení tiskárny Václavem Šimcem, typografem z Jindřichova Hradce. Z ohledu policejních i veřejných se okresní hejtmanství domnívalo, že městu nehrozí žádné nebezpečí a proto souhlasilo se zřízením knihtiskárny.

Velmi důležitý byl i druhý přípis z února roku 1899, kdy hejtmanství informovalo o žádosti města Bechyně ohledně zřízení hejtmanství. To by mělo nedozírné důsledky. Znamenalo by to zrušení okresních hejtmanství v Týně nad Vltavou a v Milevsku. Kroky vedoucí k zamítnutí této žádosti učinil zemský poslanec Josef Baar, který podával z Prahy zastupitelstvu zprávy.

2. obecní majetek

Ani v letech následujících nebylo skončeno jednání o zřízení občanské **školy** v Týně nad Vltavou. V září roku 1883 se zastupitelstvo rozhodlo, že zřízení školy zatím odloží, protože není vhodná budova, která by se dala použít bez nových stavebních úprav, na které obec zatím neměla dostatečné finance.

Toto odložení nemělo žádný negativní vliv na jiné žádosti o zřizování škol nových, popřípadě nových tříd. Ať je to došlý výnos ze dne 23. května 1883 od okresního hejtmanství v záležitosti zřízení večerní řemeslnické školy a pojednání o

jejím rozpočtu nebo zpráva konsorcia pro založení pokračovací školy živnostenské, která podává žádost na konci roku 1885.

Z vlastní iniciativy se rozhodlo obecní zastupitelstvo poslat prosbu na ministerstvo, aby byla ve městě zřízena škola soustružníků, truhlářů a jiných výrobců ze dřeva s tím, že obec by na provoz přispívala.

Pro rozvoj tělovýchovy v Týně nad Vltavou je mezníkem založení **tělocvičny** v místnosti, kterou v roce 1893 dostala od místní školní rady.

Pokračovalo se i v jednání o zavedení **železničního spojení** z Veselí nad Lužnicí do Bechyně a do Týna nad Vltavou. Tříčlenná deputace složená z purkmistra a dvou radních vyrazila vyjednávat do Bechyně. V srpnu roku 1889 žádalo zastupitelstvo městskou radu o podání zprávy ohledně stavby dráhy. O tři roky později, v září se jednalo ohledně upisování akcií na stavbu dráhy z Tábora do Týna nad Vltavou. Jednohlasně bylo usneseno, aby obec upsala padesát akcií za deset tisíc zlatých. Pokud by tato částka nedostačovala, bylo zastupitelstvo ochotné poskytnout ještě dalších pět tisíc.

V prosinci téhož roku se otevřelo jednání o železničním spojení z Vodňan do Týna. Za jednatele byl zvolen Josef Struska a za celé zastupitelstvo byla podaná petice zemskému sněmu s žádostí o subvenci.

V březnu roku 1894 žádalo konsorcium stavby dráhy z Vodňan do Týna nad Vltavou o vyplacení sta zlatých k účelům předběžných výloh.

V roce následujícím proběhla nová volba železničního družstva, zvoleni byli zastupitelé Karel Veselý, Vojtěch Kniha, František Samec a Karel Málek.

Další z mnoha petic, kterou obec zaslala na český sněm byla proti navržené stavbě železničního spojení z Volar do Prachatic, která by mohla zpomalit nebo úplně ohrozit stavbu dráhy vedoucí přes Týn nad Vltavou.

Dalším krokem v této kauze je vyslání jednoho člena zastupitelstva k ministru železnic s žádostí, aby se stavba zamýšlené dráhy postavila k jubilejním padesátým létům panování císaře.

Další skupinou spadající do této kategorie jsou **obecní zaměstnanci**.

Úpravu v postavení obecních a okresních úředníků provedl svým přípisem zemský výbor ze dne 12. května 1888. Stanovení úředních hodin provedlo obecní zastupitelstvo v srpnu roku 1897 spolu s instrukcemi pro jejich úřadování.

V září roku 1886 schválilo okresní hejtmanství žádost o rozšíření místního **hřbitova** a svým druhým výnosem ohledně šíření cholery prosilo o změny v obecní

nemocnici a **chudobinci** za účelem zastavení šíření nemoci. K zabránění šíření nakažlivé choroby se vyjadřovalo i ve výnosech v roce následujícím.

V roce 1887 se objevuje návrh, aby byl zřízen nový ústav spravovaný obcí - **sirotčinec**.

Pro případ vypuknutí války a nutnosti v takovém případě zřídit v Týně nad Vltavou **polní nemocnici** předložilo okresní hejtmanství k vyplnění příslušný tiskopis. Okresní hejtmanství žádalo na začátku roku 1895 obec, aby si zkontrolovala, zda má svůj **majetek** zapsaný v deskách zemských.

3. obecní hospodaření

Běžný zápis týkající se vybírání obecní přírážky na alkohol, jsem vybrala jako příklad, protože zastupitelstvo odmítlo výnos zemského výboru z dubna roku 1884, který povolil vybírání jednoho krejcaru na jeden litr piva a dvou krejcarů na jeden litr vína a kořalky na dalších šest let. Zastupitelstvo se jednohlasně usneslo, že zůstane u vybírání přírážky sedmdesáti krejcarů z jednoho hektolitrů piva.

4. záležitosti občanů

Jednou z nejčastěji probíraných záležitostí v této kategorii je přiznání **práva domovského**. V červnu roku 1897 se členové zastupitelstva seznamují s předpisem vydaným zemským výborem ohledně novely tohoto zákona.

5. záležitosti obecní policie

Do kompetence **veterinární a zdravotní policie** spadala opatření, která se musela zavést na konci roku 1897 díky rozšíření se vztekliny.

Schůze zastupitelstva a účast na nich v letech 1900 až 1918

Roku 1900 proběhlo šest řádných schůzí zastupitelstva a dvě mimořádné. Průměrně se schůzí účastnili dvacet dva zastupitelé. Dne 27. února se konala první mimořádná schůze obecního zastupitelstva kvůli jmenování výpomocného úředníka. Dostavilo se dvacet čtyři členů. Další mimořádná schůze se odbývala na konci června za přítomnosti sedmnácti členů zastupitelstva. Projednávalo se neodkladné vyřízení bydlení obecního tajemníka. Obě byly svolané výnosem obecního starosty.

O jednoho zastupitele v průměru víc se zúčastnilo šesti řádných zasedání zastupitelstva v roce 1901. V dalším roce zůstal průměrný počet členů na zasedáních stejný, i když se zvýšil počet svolaných schůzí na čtrnáct.

Roku 1903 městské zastupitelstvo svolalo dvanáct zasedání, kterých se zúčastnilo v průměru dvacet dva členů zastupitelstva, a jednu mimořádnou schůzi. Ta byla svolána výnosem starosty ze dne 12. října. Zastupitelstvu bylo sděleno, že okresní výbor v Táboře dopisem ze dne 10. října zve k zúčastnění se akce pro stavbu elektrické dráhy z Bechyně do Týna nad Vltavou a žádá o seznam osob, které by se schůze zúčastnily a sdělení osob, které by měly o dráhu zájem. Na další řádné schůzi zastupitelstva bylo řečeno, že avizovaná schůze v Táboře zatím neproběhla, a musí se proto zaslat dotaz zastupitelstvu v Bechyni.

V následujícím roce proběhlo patnáct schůzí zastupitelstva a z toho dvě mimořádné. Obě byly svolané ohledně stavby železničního spojení s okolními městy. První z nich jednala o vyslání delegace do Tábora a Bechyně. Tento návrh byl jednohlasně přijat spolu s ustanovením, aby bylo svolané družstvo starající se o stavbu dráhy. Druhá schůze si vyslechla zprávu družstva. Po jednáních bylo usneseno, aby byla vyslána deputace k zemskému výboru s žádostí, aby upustil od svého požadavku detailního projektu stavby dráhy. Žádost však byla zamítnuta, protože upuštění od detailního projektu bylo nemožné z důvodů jeho odborného a finančního posouzení. Průměrná účast členů na jednotlivých zasedáních byla v tomto roce stejná jako v předchozím, to znamená dvacet dva členů.

V roce 1905 byly opět svolány obecním starostou dvě mimořádné schůze a schůzí řádných proběhlo celkem deset. Průměrný počet zúčastněných členů na zasedáních klesl na dvacet jedna a také účast na schůzích mimořádných byla podprůměrná, sešlo se v prvním případě devatenáct a v druhém pouze patnáct členů

zastupitelstva. Na mimořádné schůzi městského zastupitelstva svolané na 30. března referent začal předčítat přípis okresního hejtmánství, kterým oznamovalo, že zemské místodržitelství povolilo svým výnosem výstavbu a úpravu obecních cest.

Druhá mimořádná schůze se sešla hned příští měsíc za účelem volby jednoho člena do okresní školní rady. Jelikož se jí zúčastnil nedostatečný počet členů, byla schůze svolána znovu dne 3. května 1905 a té se již zúčastnilo dvacet devět členů zastupitelstva, takže byla schopna volbu provést.

Mírný vzestup účasti jednotlivých členů obecního zastupitelstva přinesl další rok. Průměr se zvedl na dvacet čtyři přítomných pánů. Řádných schůzí bylo svoláno devět a dvě schůze mimořádné. První měla na programu volby dvou důvěrníků k jednání o doplnění pozemkové knihy obce Týna nad Vltavou, dále čtení zprávy revizní komise projektu vodovodu, meliorace Hlinek a regulace jejího potoka. Posledním bodem byla žádost Ferdinanda Hájka o rozšíření hostinské koncese. Druhá mimořádná schůze byla svolaná dne 27. března 1906 výnosem náměstka, který přečetl výnos ministerstva obchodu ze dne 3. května 1904, kterým ministerstvo vyjádřilo svou ochotu povolit zřízení samostatného cejchovního úřadu v Týně nad Vltavou, když kromě ročního příspěvku obec poskytne potřebné místnosti. Na to žádá okresní hejtmánství odpovědět do tří týdnů. Návrh byl jednohlasně přijat.

Rok na to bylo svoláno osm řádných schůzí zastupitelstva, na které se dostavilo v průměru dvacet dva zastupitelů a tato hodnota zůstala stejná i v roce 1908, jen uskutečněných řádných schůzí bylo deset.

Výjimečný byl zase až rok 1909, kdy byly svolány dvě mimořádné schůze, každá s jiným účelem. Dne 8. července mělo zastupitelstvo k projednání zadání prací regulačních a melioračních a projednání smlouvy s podnikatelem a dne 6. října 1909 jednání ohledně zřízení měšťanské dívčí školy. Tento rok je výjimečný i účastí členů na zasedáních zastupitelstva, kdy se na začátku a na konci roku dostavili v plném počtu. Průměrnou účast to celkově nezvýšilo, při ostatních schůzích, z nichž řádných proběhlo devět, nebyli zastupitelé tak svědomití, proto se vyšplhala pouze k hodnotě dvaceti členů.

Rok 1910 přinesl svolání celkem tří mimořádných schůzí a průměrnou účast dvaceti tří zastupitelů na zasedáních. V únoru svolal starosta mimořádnou schůzi, dle ustanovení § 42 zřízení obecního jako schůzi pilnou, protože bylo nutné rychlé vyřízení předmětu. Účelem schůze bylo usnesení o stavbě a budoucím udržování vodovodu pro město. V dubnu byla na mimořádné schůzi zastupitelstva provedena volba tří polních

hajných pro letní období roku. V září byla mimořádná schůze svolána kvůli výnosu zemského místodržitelství, kterým definitivně schválilo zřízení městské spořitelny, a proto bylo nutné zvolit příslušné úředníky.

V roce následujícím proběhlo sedm schůzí řádných. Výjimečná účast je zaznamenaná v říjnu, kdy se na zasedání dostavil plný počet zastupitelů, ale průměr na ostatních zasedáních byl pouze dvacet jedna.

Stejný počet schůzí byl svolán i v roce následujícím, ale 14. srpna 1912 proběhla schůze mimořádná, svolána pozvánkou starosty obce za účelem doplňovací volby dvou členů výboru spořitelny. Výrazně se však zvýšila „docházka“ členů zastupitelstva, opět v červnu se jich dostavil plný počet a průměrná účast vzrostla na dvacet pět.

V roce 1913 bylo svoláno pouze pět schůzí řádných, ale čtyři mimořádné. První z nich konaná v srpnu jednala s Františkem Rybičkou o dodávkách elektrické energie. Za stejným účelem svolal starosta schůzi o měsíc později, kdy se jednalo o zřízení elektrárny a schválení definitivní smlouvy s Františkem Rybičkou. Třetí mimořádná schůze za účasti osmnácti členů zastupitelstva volila okresního soudce a čtvrtá schůze v listopadu pro změnu provedla doplňovací volbu do výboru spořitelny a na místo městského elektrotechnika. Průměrná účast zastupitelů klesla na dvacet dva.

Další rok je již rokem válečným, ale v procesním řízení zasedání zastupitelstva nejsou žádné viditelné změny. Starosta svolal tři schůze mimořádné a šest schůzí řádných s průměrnou účastí dvaceti tří zastupitelů. V květnu proběhla jako každoročně volba tří polních hajných, druhá mimořádná schůze ze dne 22. června projednávala půjčku ke krytí nákladu na stavbu vodovodu a třetí návrh na odprodej obecní budovy zvané „Solnice“ a přiléhajících pozemků k účelu zřízení průmyslového závodu. Tuto žádost podává J. Bienenfeld z Pelhřimova. Souhlas s prodejem byl jednomyslný.

Rok 1915 přinesl deset svolaných schůzí, z toho jednu mimořádnou. Jednalo se o dokončení vodovodu. Tato tematika se táhne i dalšími zasedáními až do konce války. A průměrný počet členů na zasedáních se vyšplhal pouze na jednadvacet.

Po dva následující roky se počet svolaných schůzí snížil. V roce 1916 to bylo pouze schůzí šest a z toho čtyři řádné a dvě schůze mimořádné. První byla svolána na 24. listopadu a sešlo se na ní jen šestnáct členů zastupitelstva. Jednali o přirážkách k dani a o nástupci na uprázdněné místo po okresním lékaři Otovi Žižkovském. Další mimořádná schůze se konala v prosinci a zúčastnilo se jí dvacet tři členů zastupitelstva. Byl předložen návrh Marie a Emilie Fejtlových na převzetí jatek, které byly dosud ve vlastnictví společenstva řezníků a uzenářů. Zastupitelstvo se vyjádřilo dvanácti hlasy

proti a jedenácti pro návrh. Pokud jsem v předešlém roce konstatovala, že počet zastupitelů zúčastněných na zasedání se pohyboval kolem jednadvaceti, v tomto roce tento počet dosáhl pouze dvaceti.

Jak jsem již naznačila, v roce 1917 bylo svoláno pouze sedm schůzí zastupitelstva a z nich byly ještě dvě mimořádné. Dne 12. března proběhla mimořádná schůze označovaná starostou v oběžníku za nutnou a měla na programu tyto čtyři body. Žádost městských zřízenců o zvýšení paušálu na boty, rozhodnutí o způsobu vybírání přírážky z lihovin, ustanovení právního zástupce ve sporu s Františkem Rybičkou a o povolení úvěru městské radě ke krytí mimořádných válečných vydání. Čtvrtý bod programu se musel odročit, a proto byla další mimořádná schůze svolána o tři dny později, kde zastupitelstvo tento návrh jednohlasně přijalo. Průměrný počet zúčastněných zastupitelů se zvýšil o jednu jednotku na dvacet jedna členů.

Posledním rokem mého výzkumu byl konečný rok války 1918. Celkem se uskutečnilo osm řádných schůzí zastupitelstva a tři schůze mimořádné. Průměrný počet zúčastněných členů se zvýšil na dvacet tři. Mimořádná schůze svolána starostou na květen tohoto roku měla stanovit pravidla pro vybírání obecní vodní dávky z dokončeného vodovodu. Další dvě schůze, jedna ze srpna a druhá ze září, měly na programu žádosti ohledně obecního majetku. Byla to nabídka vojenské správy na pronájem objektu solnice pro vojenskou nemocnici pro koně a druhá žádost byla na její prodej.

Rozbor zápisů ze zasedání obecního zastupitelstva 1900 až 1918

1. autonomní obecní záležitosti

Na příklad na programu jednání z 11. července roku 1903 se vyskytuje rozhodnutí zemského místodržitelství v Praze, kterým se ruší vypovězení Kateřiny Hatrové z města, která neměla v Týně domovské právo. Referent krátce vysvětluje průběh celé záležitosti a předčítá rozhodnutí, kterým se zamítá odvolání Týna nad Vltavou proti výměru okresního hejtmanství. Další odvolání obce by bývalo již bylo bezúčelné, a proto od něj bylo upuštěno.

Do kategorie korespondence s nadřízenými instancemi spadá i přípis okresního výboru z 21. ledna 1904 ohledně kolaudace a příspěvku na dlažbu, spojený se žádostí o postoupení městské ovocné školky do vlastnictví samosprávného okresu, která byla obecními zastupiteli jednohlasně přijata. A v dubnu téhož roku svým přípisem dává okresní výbor na vědomost převzetí ovocné školky.

Na konci roku žádá okresní hejtmanství opatření potřebných místností pro jejich úřadování. Záležitost je velmi důležitá, protože okolní města Vodňany a Bechyně tyto místnosti již nabídly.

Z jiné kategorie je výnos okresního hejtmanství z 23. dubna 1907, kterým informuje o zaplacení výloh na opravu děkanství, spadající do oblasti patronátních práv obce k městské faře.

V srpnu roku 1908 odpovídá okresní hejtmanství na došlou žádost o zřízení městské spořitelny. Žádá tímto obec, aby poslala zprávu, ve které popíše finanční poměry obvodu, na který by se činnost spořitelny vztahovala, a také ostatní peněžní ústavy.

Bylo jednohlasně usneseno, aby se projednal návrh městské rady ze dne 27. července 1909, aby byla podána žádost ke zdejšímu okresnímu hejtmanství o přidělení okresního lékaře, evidenčního geometra, okresního technika a okresního školního inspektora.

Přípis okresního hejtmanství ze dne 8. června 1903 se vyjadřuje ke zřízení expozitury cejchovního úřadu v Týně nad Vltavou. Dříve byla podána žádost k zemskému místodržitelství. Ministerstvo obchodu nařídilo zdejšímu okresnímu hejtmanství, aby zřízení vyjednálo s obcí. Teprve 14. března 1905 však byl na zasedání obecního zastupitelstva čten přípis okresního hejtmanství, kterým ministerstvo obchodu

povolilo výnosem ze dne 19. listopadu 1904 zřízení cejchovního úřadu v Týně nad Vltavou.

Součástí této samostatné působnosti obce bylo zřizování **odborných komisí**. Další zápisy zastupitelstva to jen potvrzují.

Okresní hejtmanství vybídlo svým přípisem zdejší obec, aby si zvolila do *nákazové komise* pro některé dobytčí nákazy dva důvěrníky.

Dne 22. prosince 1910 byl vydán říšský zákon, který zřizuje bytový fond, který má za účel umožnit výstavbu domů s malými byty. V tomto důsledku byla zvolena stálá *sociální komise*, která by se starala o tento bytový fond zároveň s dalšími sociálními otázkami, které musí město řešit.

V srpnu roku 1912 četl referent radní Bartuška přípis okresního soudu, který doporučuje zřízení *sirotčí rady* za účelem řádného dozoru na výchovu sirotků a dětí vůbec a dává zároveň pokyny, jak by se tato rada měla zřídit. Zastupitelé odsouhlasili, aby dosud stávající *chudinský odbor* doplnili lékaři, místní děkan a ředitel školy.

2. obecní majetek

Roku 1900, dne 8. května, se obecní zastupitelstvo podrobně seznámilo se stavbou **železniční dráhy** z Volar na hranice s Bavorskem. O dva roky později bylo nabídnuto odprodání akcií na tuto stavbu.

V roce 1903 se projednávala na zasedání městského zastupitelstva došlá žádost o peněžitý příspěvek na nové projektování železniční trati Týn nad Vltavou – Veselí nad Lužnicí. Návrh byl odložen na příští schůzi, aby bylo možné nahlédnout do předložených plánů projektování, které se provádělo dosud. Při hlasování o odročení bylo patnáct hlasů pro a šest proti.

Dne 5. dubna 1905 byla čtena zpráva příspěvek družstva na stavbu dráhy ohledně stavu, ve kterém je stavba železničního spojení. Bylo nařízeno, aby družstvo dále pracovalo na daném projektu. Vystoupil i předseda družstva, který oznámil, že jestli se uskuteční spojení s Bechyní, opustí se projekt spojení s Veselím nad Lužnicí a ten je podle jeho názoru přednější a výhodnější. Nakonec bylo rozhodnuto, pokud se začne do šesti měsíců se stavbou dráhy s Veselím, upustí se od subvence s Bechyní a naopak. Na konci roku byl čten další přípis ohledně schůzky v Bechyni a deputace vyslané do Vídně. Deputace byla přijata ministrem železnic a ten prohlásil, že vláda nemá žádný zájem na stavbě železnice vedoucí do Veselí nad Lužnicí, proto nemá

stavba velkou nadějí na provedení. Městské zastupitelstvo reagovalo a dalo plnou pravomoc konsorciu v Bechyni, aby započali stavět.

Téměř rok se čekalo na vyjádření ministerstva železnic, které konečně bylo doručeno 27. dubna 1906 obci. Určený referent přečetl přípis okresního hejtmanství ze dne 30. března, kterým oznámilo, že ministerstvo železnic výnosem ze dne 8. března 1906 schválilo na základě výsledku revize trati projektování, vedení tratě pro normální kolejnou místní dráhu s elektrickým pohonem z Bechyně do Týna nad Vltavou jako základ pro eventuelní zhotovení detailního projektu.

Z jednotlivých zápisů je patrné, jak dlouhé procesní řízení tato stavba vyžadovala, další výnos ministerstva železnic je až z 28. dubna 1908, kterým ministerstvo vyjadřuje důležitost tohoto projektu.

Dne 28. prosince 1903 byla předložena resignace **městského tajemníka** Karla Dvořáka. Důvodem jeho odchodu byla nabídka na lukrativnější místo v Hořovicích. Resignace byla jednohlasně přijata spolu s vypsáním nové volby, kterou čtrnácti hlasy pro a třinácti proti vyhrál důchodce Karel Hájek.

Od dubna roku 1906 se chtěl místa **obecního zahradníka** vzdát Karel Rak, ale už v prosinci roku 1905 přišel městskému zastupitelstvu přípis okresního výboru, aby byl Karel Rak zproštěn služby, protože nesmí zároveň s městským úřadem vykonávat vedlejší zaměstnání v oboru zahradnictví a ovocnictví. Na uprázdněné místo se měl vypsát domácí konkurz. Ten vyhrál Karel Kniha a byl potvrzen volbou čtrnácti hlasy pro zvolení od zastupitelů.

Řady obecních zaměstnanců podle zákona vydaného 1. ledna 1910 na potlačení nakažlivých nemocí zvířat, které mají být před vydáním na dobytčí pás prohlédnuty, se rozrostly. V březnu bylo odhlasováno, aby pro jednotlivé části města byli ustanoveni zvláštní **ohledatelé dobytka**.

Městské zastupitelstvo se snažilo i jinak o všestranný rozvoj infrastruktury, proto podalo dne 19. srpna 1904 žádost zemskému místodržitelství, aby stávající **telefonní spojení** se mohlo všeobecně používat. Tento návrh byl zamítnut s vysvětlením, že telefonní spojení bylo zřízeno pro potřeby pobřežní služby a ta by soukromým používáním utrpěla. Další jednání proběhla až na začátku roku 1907. Přišel výnos Ředitelství pošt a telegrafů v Praze o zřízení telefonního spojení, na žádost obecního zastupitelstva, které je ochotné spojení uskutečnit za určitý příspěvek ze strany obce. Tato nabídka byla jednohlasně přijata. O pár let později se ukazuje, že částka, kterou ředitelství požadovalo, nebyla přiměřená, a proto se zřízení nepodařilo. Znovu se

objevuje usnesení na začátku roku 1910, že by bylo Ředitelství pošt a telegrafů ochotno zřídit telefonní spojení až do Českých Budějovic s použitím stávajícího vedení poříční správy. Jednohlasně byl nakonec za značných přímluv starosty a referenta přijat návrh, zaručit se za jednu čtvrtinu požadovaného příspěvku.

Důležitou událostí pro rozvoj města je přípis okresní školní rady ze dne 30. prosince roku 1908, která vyzývá obec, aby učinila potřebné kroky pro zřízení měšťanské dívčí **školy**. Městské zastupitelstvo vyslovilo souhlas se zřízením, ale přiškolené obce ne, obec by tudíž musela nést náklady sama. Zastupitelstvo se proto znovu usneslo, aby se ještě s okolními obcemi jednalo. Další rozšíření by znamenalo uskutečnění návrhu na podání žádosti, aby šestá třída obecní dívčí školy byla změněna v první ročník školy měšťanské. Jednohlasně zastupitelstvo s tímto návrhem souhlasilo a zplnomocnilo městskou radu k podniknutí přípravných prací.

Dne 30. října 1911 se předčítal výnos okresní školní rady, která povolila, aby první ročník dívčí měšťanské školy byl otevřen začátkem roku 1912. Zároveň nařídila zemská školní rada, aby místo ředitelky bylo obsazeno mužem pouze v případě, že by nebyl dostatek způsobilých uchazeček ženských.

Na začátku první světové války se jedná o opatření místností, protože ve stávající školní budově byl již nedostatek prostoru, ale z válečných důvodů se další jednání odročuje.

V listopadu roku 1914 byl podán návrh na zřízení **budovy pro infekční nemoci** s návrhy zadání a financování stavby.

Rok 1915 přinesl návrh na udělení válečného **drahotního přídatku** úředníkům a zřízcům obce, jelikož se neobyčejně zvýšily náklady na životní potřeby a požadavky na úřednictvo v době válečné. Dále se jedná o způsobu rozprodání zbylých zásob cukru a o náhradním opatření, kdyby byl do vojenské služby povolán městský tajemník.

3. obecní hospodaření

Zemský výbor uděluje 17. března 1908 Týnu nad Vltavou povolení k vybírání nápojových dávek na dobu šest let s podmínkou, že peníze takto získané budou použity na pokládání dlažby, stavbu kanalizace a platbu úroků z obecního dluhu.

V únoru roku 1915 se valná hromada tělocvičné jednoty Sokol v Týně nad Vltavou usnesla, že přispěje své mateřské obci k umožnění splnění důležitých úkolů

veřejných a sociálních tím, že předá obci celý svůj stavební fond. Byla sepsána smlouva výhodná pro obě strany, která má na paměti možné válečné nebezpečí, která obci i jednotě hrozí.

4. záležitosti občanů

Do této velké skupiny spadají časté návrhy o udělení domovského práva. Uvedme několik z nich, které musely být projednány nadřízenými instancemi. Jedním z nich je návrh obecního zastupitelstva o neudělení práva domovského ze 14. února 1903 pro Marii Bílou,¹¹¹ který okresní hejtmánství svým výnosem potvrdilo po svém přezkoumání.

Ve stejném roce se objevuje rozhodnutí místodržitelství v Praze o domovské příslušnosti Matěje Hrbáčka a jeho přijetí do svazku obce. Naopak o vypovězení manželů Vítovcových se zemské místodržitelství usneslo v květnu roku 1906.

Objevuje se vynesení ministerstva vnitra o příslušnosti Matěje Cikána. Podal žádost k městskému zastupitelstvu, která byla zamítnuta, protože byl přerušen jeho desetiletý pobyt v Týně nad Vltavou.

V roce 1907 opět přišel výnos okresního hejtmánství v záležitosti domovské příslušnosti Marie Heřmanové, které bylo toto právo odmítnuto.

Objevuje se i výjimečný zápis, kdy dne 15. prosince 1907 byla vykonána schůze lidu, na které bylo usneseno podat proti městskému zastupitelstvu rezoluci proti zdražování potravin. Lid v ní žádá, aby zastupitelstvo učinilo ihned následující opatření:

- aby vyzvalo vládu a za účelem odvrácení nouze, aby opatřila dovoz zmrzlého zámořského masa, aby byly sníženy tarify na obilí a luštěniny
- aby poslanecké sněmovně byly předloženy osnovy zákonů o zrušení daně z potravin
- městské zastupitelstvo má urychleně zřídit obecní výsek masa a obecní skladiště obilí a padly i další návrhy

Při sčítání lidu dle stavu ze dne 31. prosince 1910 bylo napočítáno v zdejší obci 549 domů, 3792 obyvatel, ze kterých bylo mužského pohlaví 1838 a ženského 1954. Z těchto přísluší do obce 2403. Podle náboženství bylo 3745 katolíků, dva evangelíci, dva bez vyznání a 43 židů. Pouze dva Němci, dle své řeči. Oproti předchozímu sčítání z roku 1900 počet obyvatel klesl o 202.

¹¹¹ nebyly předloženy všechny náležitosti

5. záležitosti obecní policie

Zastupitelstvo projednávalo návrh na zavedení poplatků za zdravotní prohlídku masa na jatkách. Vzhledem k povolení o užívání nových jatek, městská rada uznala, že je nutné se postarat o zdravotní dohled ve smyslu zákona ze dne 30. dubna 1870, podle kterého dohled náleží do samostatné působnosti obce v oboru **zdravotní policie**. Pokud by byl zákon schválen, musí ještě tento návrh předložit výboru okresnímu, výboru zemskému a ten po domluvě se zemským místodržitelstvím má žádost schválit. Návrh městské rady byl jednohlasně přijat.

Okresní hejtmánství reagovalo přípisem ze dne 13. srpna 1903, ve kterém oznámilo, že zemské místodržitelství podanou žádost schválí, budou-li splněny další podmínky. Na začátku následujícího roku zemský výbor udělil povolení k vybírání poplatku za zdravotní dohled z masa na jatkách na deset roků. Tyto poplatky se začaly vybírat dne 15. května. Vše bylo oznámeno vyhláškou, která všem účastníkům proti potvrzení byla doručena.

Do oblasti policie a tržní policejní správy spadaly také **trhy a tzv. tržní policie**. Výměrem zemského místodržitelství v Praze ze dne 15. prosince 1903 se prodlužuje lhůta k přeložení dobytčích trhů za město. Proti tomuto rozhodnutí bylo podáno odvolání k ministerstvu vnitra a byla vyslána deputace, která osobně jednala se zemským místodržitelem. Konečným řešením byla tato lhůta prodloužena do 31. prosince 1904.

V listopadu roku 1904 přišlo zastupitelstvu rozhodnutí zemského místodržitelství a ministerstva vnitra v záležitosti přeložení dobytčího trhu, které se má neodkladně vyřídit. Zastupitelstvo tuto záležitost projednalo a stanovilo nové místo pro přemístění trhu, které zemské místodržitelství svým výnosem schválilo.

V dubnu roku 1909 zemské místodržitelství povoluje žádost zdejšího města o povolení nových pěti trhů dobytka a zároveň bylo uděleno povolení k využívání nově zřízeného tržiště za městem.

V lednu roku 1910 policejní odbor na základě usnesení zastupitelstva vypracoval **organizační stanovy a služební instrukce pro policejní stráž**. Byla zde vymezena jejich práva a povinnosti, které zastupitelé jednohlasně odsouhlasili.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se pokusila o vypracování studie o dějinách samosprávy města Týn nad Vltavou v letech 1850 – 1918, přičemž jsem využila zejména úřední knihy a spisový materiál, který se pro manipulační období po roce 1850 ve Státním oblastním archivu v Českých Budějovicích zachoval z valné většiny.

Hlavní část práce jsem věnovala zasedáním městského zastupitelstva, které bylo nejdůležitějším orgánem městské samosprávy, vzešlým od šedesátých let 19. století pravidelně z obecních voleb. V příložených tabulkách i v samotném textu jsem analyzovala, které záležitosti se na jednotlivých zasedáních projednávaly, jaká byla průměrná účast zastupitelů a kolik schůzí bylo v jednotlivých letech svolaných. Tento postup jsem zvolila na základě poznatků brněnské školy (L. Fasora a spol.), která rozbor voleb a zasedání zastupitelstva považuje za zcela nezastupitelný pro výzkumy o fungování samosprávy. Nastínila jsem také vývoj správního obvodu, do kterého obec spadala. Popsala jsem, v jakém právním rámci a politickém ovzduší se samospráva konstitovala, ale také dosavadní výsledky výzkumu u nás i v zahraničí s hlavními metodologickými východisky. Důležitým trendem, kterému jsem se také snažila věnovat pozornost, je výzkum obecních elit, jejich složení a jejich podílu v samosprávných orgánech obce. Celý rozsah této problematiky by však vyžadoval podstatně větší prostor a také delší čas na zpracování, a proto jsem v rámci bakalářské práce prozatím jen naznačila v kapitole nazvané „volby a obecní představitelé“, jak vypadala situace v Týně nad Vltavou. V celé práci jsem se věnovala oblasti tzv. přirozené pravomoci a působnosti obce.

V diplomové práci bych poté chtěla navázat na své dosavadní zkoumání a pojednat také o oblasti přenesené pravomoci a obecní působnosti, případně o začlenění místní samosprávy a jejích představitelů do společnosti v Týně nad Vltavou a také do vyšších správních struktur na okresní anebo dokonce celozemské úrovni. Pro tyto výzkumy jsem se snažila svou bakalářskou prací na dané téma připravit cestu.

Příloha číslo 1:

Volby z roku 1867:

Třetí sbor – kandidáti		Třetí sbor - náhradníci	
15 hlasů	Vojtěch Charvát	10 hlasů	Martin Pejhovský
15 hlasů	František Jeremiáš	10 hlasů	Antonín Masák
16 hlasů	Josef Chlup	10 hlasů	Matěj Loula
17 hlasů	Antonín Dědič	13 hlasů	Severin Vodička
17 hlasů	Václav Fučík	14 hlasů	Jakub Tairich
18 hlasů	Vavřinec Liška	14 hlasů	Antonín Saip
20 hlasů	Antonín Franta	15 hlasů	Vojtěch Pavlásek
20 hlasů	Matěj Železný	17 hlasů	Jan Kolář
24 hlasů	Vojtěch Pixa	17 hlasů	Petr Jeremiáš
26 hlasů	Václav Titz	20 hlasů	František Pavlíček
28 hlasů	Martin Pejhovský	22 hlasů	Josef Chlup
31 hlasů	Josef Zelenka	24 hlasů	Václav Zelenka
33 hlasů	Tomáš Křest'ánek	24 hlasů	František Chalupecký
33 hlasů	František Samec	25 hlasů	František Klotapa
33 hlasů	Antonín Masák	28 hlasů	Antonín Franta
38 hlasů	František Loula	33 hlasů	Antonín Dědič
39 hlasů	Vojtěch Friedrich	33 hlasů	Vojtěch Charvát
41 hlasů	Václav Kučera	48 hlasů	Petr Hanzal
41 hlasů	Vojtěch Denner	55 hlasů	Tomáš Křest'ánek

Druhý sbor – kandidáti		Duhý sbor - náhradníci	
7 hlasů	Jakub Loula	8 hlasů	Antonín Hanslik
14 hlasů	František Souček	8 hlasů	Josef Prokop
15 hlasů	František Samec	8 hlasů	František Klatapa
15 hlasů	Petr Tisner	9 hlasů	Václav Zelenka
18 hlasů	František Procházka	9 hlasů	Petr Tipner
19 hlasů	Vojtěch Friedrich	10 hlasů	František Denner
20 hlasů	František Loula	10 hlasů	Karel Hájek
21 hlasů	Bartoloměj Svoboda	11 hlasů	František Kunstovný
21 hlasů	Josef Zelenka	15 hlasů	František Zábuš
23 hlasů	Antonín Scheifelle		
28 hlasů	Vavřinec Liška		
30 hlasů	Václav Kučera		
36 hlasů	Jan Pixa		
38 hlasů	Vojtěch Pixa		
41 hlasů	Matěj Válek		

První sbor - kandidáti		První sbor – náhradníci	
7 hlasů	Matěj Veselý	4 hlasy	František Klatapa
8 hlasů	Vojtěch Samec	5 hlasů	Antonín Veselý
8 hlasů	František Veselý	6 hlasů	Josef Plaňanský
9 hlasů	Josef Vlasák	6 hlasů	František Pavlíček

10 hlasů	František Souček	8 hlasů	Antonín Kuna
11 hlasů	Karel Veselý	8 hlasů	Vojtěch Steinucher
12 hlasů	František Samec	8 hlasů	František Souček
18 hlasů	Jan Svátek	10 hlasů	Tomáš Fáber
19 hlasů	František Procházka		
19 hlasů	Jáchym Rybička		
21 hlasů	Jakub Hovora		
21 hlasů	Václav Žižkovský		
25 hlasů	Ferdinand Pavlíček		
27 hlasů	Čeněk Průša		
27 hlasů	František Ed. Graff		

Volby z roku 1871:

(zachoval se pouze seznam náhradníků pro třetí voličský sbor)

24 hlasů	Severin Vodička
24 hlasů	Vojtěch Steinocher
25 hlasů	František Loula
25 hlasů	Emanuel Hájek
26 hlasů	František Kabátník
26 hlasů	Eduard Seip
27 hlasů	Antonín Franta
27 hlasů	Petr Havlíček
28 hlasů	Pavel Dědour
32 hlasů	Leopold Klobása
33 hlasů	Antonín Masák
33 hlasů	Josef Kaspar
39 hlasů	Antonín Hanzlík
42 hlasů	Václav Tic
55 hlasů	Martin Pejhovský
99 hlasů	Petr Hanzal
109 hlasů	Tomáš Křest'ánek

Volby roku 1877:

Třetí sbor - kandidáti		Třetí sbor - náhradníci	
56 hlasů	Zavadil	25 hlasů	Václav Blažek
60 hlasů	Josef Plaňanský	31 hlasů	Petr Jeremiáš
62 hlasů	Jan Pixa	31 hlasů	Jan Pokorný
62 hlasů	Vavřinec Liška	33 hlasů	Antonín Hanzlík
62 hlasů	Jan Dědič	36 hlasů	František Kabátník
66 hlasů	Josef Kaspr	48 hlasů	Matěj Kuna

69 hlasů	Jan Partaj	48 hlasů	František Kaplický
72 hlasů	Jan Kohout	52 hlasů	Hynek Otýpka
74 hlasů	Tomáš Fáber	54 hlasů	Jan Krůček
78 hlasů	Václav Kučera	70 hlasů	František Čejka
85 hlasů	Antonín Teyrich		
85 hlasů	Matěj Loula		
87 hlasů	Hynek Lom		
87 hlasů	Severin Vodička		
89 hlasů	Jan Samec		
90 hlasů	František Loula		
91 hlasů	Bartoloměj Svoboda		
141 hlasů	Leopold Kniha		
287 hlasů	František Samec		

Druhý sbor – kandidáti		Druhý sbor - náhradníci	
26 hlasů	Jan Hrdlička	27 hlasů	Václav Fučík
26 hlasů	Josef Kaspr	28 hlasů	František Plaňanský
26 hlasů	Jan Partaj	32 hlasů	Tomáš Svoboda
31 hlasů	Jan Pixa	32 hlasů	Emanuel Hájek
33 hlasů	Čeněk Slepíčka	37 hlasů	Josef Mikota
34 hlasů	Josef Grimm	38 hlasů	Jan Pokorný
35 hlasů	Petr Hanzal		
36 hlasů	Tomáš Fáber		
40 hlasů	Antonín Loula		
41 hlasů	Josef Plaňanský		
41 hlasů	Josef Kniha		
43 hlasů	Jan Loula		
43 hlasů	Jan Bulka		

První sbor - kandidáti		První sbor - náhradníci	
6 hlasů	Vavřinec Liška	6 hlasů	Antonín Kuna
6 hlasů	Antonín Mašek	7 hlasů	Matěj Novotný
7 hlasů	Karel Nikolau	9 hlasů	Emanuel Franta
8 hlasů	Jakub Loula	11 hlasů	Jan Hovora
9 hlasů	Jan Hovora	12 hlasů	František Pavlíček
10 hlasů	František Souček	15 hlasů	Matěj Plaňanský
12 hlasů	Vojtěch Denner	15 hlasů	Matěj Hájek
13 hlasů	František Neruda		
14 hlasů	Václav Žižkovský		
14 hlasů	Karel Veselý		
15 hlasů	František Procházka		
20 hlasů	Josef Plaňanský		
20 hlasů	Vlasák		
21 hlasů	Ferdinand Pavlíček		
21 hlasů	Jakub Hovora		

Obecní volby z roku 1874:

Třetí sbor - kandidáti		Třetí sbor - náhradníci	
198 hlasů	Petr Stuchl	40 hlasů	Antonín Saip
175 hlasů	František Samec	34 hlasů	Vojtěch Charvát
79 hlasů	Václav Kuna	29 hlasů	Hynek Lom
67 hlasů	Josef Kaspar	25 hlasů	Martin Seyhovský
65 hlasů	Jan Dědič	23 hlasů	Václav Tic
55 hlasů	Petr Hanzal		
53 hlasů	Leopold Kuna		
52 hlasů	Bartoloměj Svoboda		
51 hlasů	Václav Zavadil		
50 hlasů	František Loula		

Druhý sbor – kandidáti		Druhý sbor - náhradníci	
37 hlasů	Josef Plaňanský	26 hlasů	Jan Pokorný
36 hlasů	Vojtěch Denner	18 hlasů	Josef Nikota
36 hlasů	Václav Kučera	16 hlasů	Petr Eisner
35 hlasů	Matěj Loula	15 hlasů	Antonín Tairejch
34 hlasů	Jan Pixa	13 hlasů	Kašpar Charvát
32 hlasů	Leopold Klobása	13 hlasů	Josef Fejtl
32 hlasů	František Loula	13 hlasů	Václav Svoboda
27 hlasů	Josef Plaňanský		
26 hlasů	Antonín Scheifelle		
25 hlasů	Leopold Kniha		

První sbor – kandidáti		První sbor - náhradníci	
22 hlasů	Ferdinand Pavlíček	11 hlasů	Jan Hovora
20 hlasů	Václav Žižkovský	9 hlasů	Severin Vodička
20 hlasů	Jakub Hovora	8 hlasů	Antonín Hanzlík
18 hlasů	Tomáš Fáber	8 hlasů	Vojtěch Steinochra
17 hlasů	Josef Vlasák	8 hlasů	Vavřinec Liška
17 hlasů	František Neruda	8 hlasů	Jakub Loula
15 hlasů	Jan Kostrč		
13 hlasů	Josef Zelenka		
11 hlasů	Petr Eisner		
11 hlasů	Jan Samec		

Obecní volby z roku 1877:

Třetí sbor – kandidáti		Třetí sbor - náhradníci	
287 hlasů	František Samec	70 hlasů	František Čejka
141 hlasů	Leopold Kniha	54 hlasů	Jan Krůček
91 hlasů	Bartoloměj Svoboda	52 hlasů	Hynek Otýpka
90 hlasů	František Loula	48 hlasů	František Kaplický
89 hlasů	Jan Samec	48 hlasů	Matěj Kuna
87 hlasů	Hynek Lom		
87 hlasů	Severin Vodička		
85 hlasů	Matěj Loula		
85 hlasů	Antonín Teiryč		
78 hlasů	Václav Kučera		

Druhý sbor – kandidáti		Druhý sbor - náhradníci	
43 hlasů	Jan Bulka	38 hlasů	Jan Pokorný
43 hlasů	Jan Loula	37 hlasů	Josef Mikota
41 hlasů	Josef Kniha	32 hlasů	Emanuel Hájek
41 hlasů	Josef Plaňanský	32 hlasů	Tomáš Svoboda
40 hlasů	Antonín Loula	28 hlasů	František Plaňanský
36 hlasů	Tomáš Fáber		
35 hlasů	Petr Hanzal		
34 hlasů	Josef Grimm		
33 hlasů	Čeněk Slepíčka		
31 hlasů	Jan Pixa		

První sbor – kandidáti		První sbor - náhradníci	
21 hlasů	Jakub Hovora	15 hlasů	Matěj Hájek
21 hlasů	Ferdinand Pavlíček	15 hlasů	Matěj Plaňanský
20 hlasů	Děkan Vlasák	12 hlasů	František Pavlíček
20 hlasů	Josef Plaňanský	11 hlasů	Jan Hovora
15 hlasů	František Procházka	9 hlasů	Emanuel Franta
14 hlasů	Karel Veselý		
14 hlasů	Václav Žižkovský		
13 hlasů	František Neruda		
12 hlasů	Vojtěch Denner		
10 hlasů	František Souček		

Obecní volby z roku 1880:
(zachovala se pouze volba pro třetí voličský sbor)

Třetí sbor – kandidáti		Třetí sbor - náhradníci	
178 hlasů	František Samec	80 hlasů	Josef Wichta
145 hlasů	Karel Nikolau	57 hlasů	František Kadeřávek
107 hlasů	František Emanuel	54 hlasů	František Vaněk
103 hlasů	Josef Kasper	49 hlasů	Jan Krůček
90 hlasů	Hynek Lom	48 hlasů	Karel Seidl
77 hlasů	František Čejka		
76 hlasů	Bedřich Postler		
75 hlasů	Josef Freitl		
72 hlasů	Antonín Tairejch		
67 hlasů	Jan Dědič		

Obecní volby z roku 1891:

Třetí sbor – kandidáti		Třetí sbor - náhradníci	
177 hlasů	Antonín Tairych	249 hlasů	Václav Porod
175 hlasů	Josef Grimm	199 hlasů	Jakub Vodička
164 hlasů	František Samec	198 hlasů	František Drbohlav
162 hlasů	Karel Nikolau	165 hlasů	Karel Kučera
159 hlasů	František Seip	144 hlasů	Jan Krůček
158 hlasů	Vojtěch Pixa		
155 hlasů	Vojtěch Kniha		
153 hlasů	Emanuel Franta		
153 hlasů	Bartoloměj Svoboda		
150 hlasů	Josef Beneš		

Druhý sbor – kandidáti		Druhý sbor - náhradníci	
68 hlasů	František Repiš	52 hlasů	Matěj Novotný
63 hlasů	Matěj Plaňanský	51 hlasů	František Kučera
62 hlasů	Josef Kniha	48 hlasů	Alois Strnad
61 hlasů	Jan Samec	46 hlasů	Leopold Strnad
55 hlasů	Jakub Loula	44 hlasů	Matěj Hájek
52 hlasů	Tomáš Svoboda		
50 hlasů	Matěj Loula		
49 hlasů	Matěj Kuna		
45 hlasů	Emanuel Královec		
44 hlasů	František Záhuš		

První sbor – kandidáti		První sbor - náhradníci	
34 hlasů	Josef Struska	29 hlasů	František Kaplický
33 hlasů	Václav Korál	26 hlasů	Matěj Plaňanský
33 hlasů	Karel Veselý	26 hlasů	Antonín Kuna

33 hlasů	František Rybička	20 hlasů	Jan Hovora
33 hlasů	Emanuel Hájek	18 hlasů	Václav Svoboda
29 hlasů	Josef Hoyer		
27 hlasů	František Plaňanský		
27 hlasů	František Čejka		
23 hlasů	Matěj Hájek		
22 hlasů	Josef Mikota		

Volba obecního představenstva z roku 1902 :

První radní		Druhý radní	
18 hlasů	Karel Nikolau	13 hlasů	František Rybička
11 hlasů	František Rybička	9 hlasů	Emanuel Královec
1 hlas	Emanuel Hájek	8 hlasů	Emanuel Hájek

(žádný z kandidátů na druhého radního neobdržel nadpoloviční většinu, muselo se proto přikročit k další volbě)

Druhý radní – druhá volba	
18 hlasů	František Rybička
8 hlasů	Emanuel Královec
3 hlasy	Emanuel Hájek

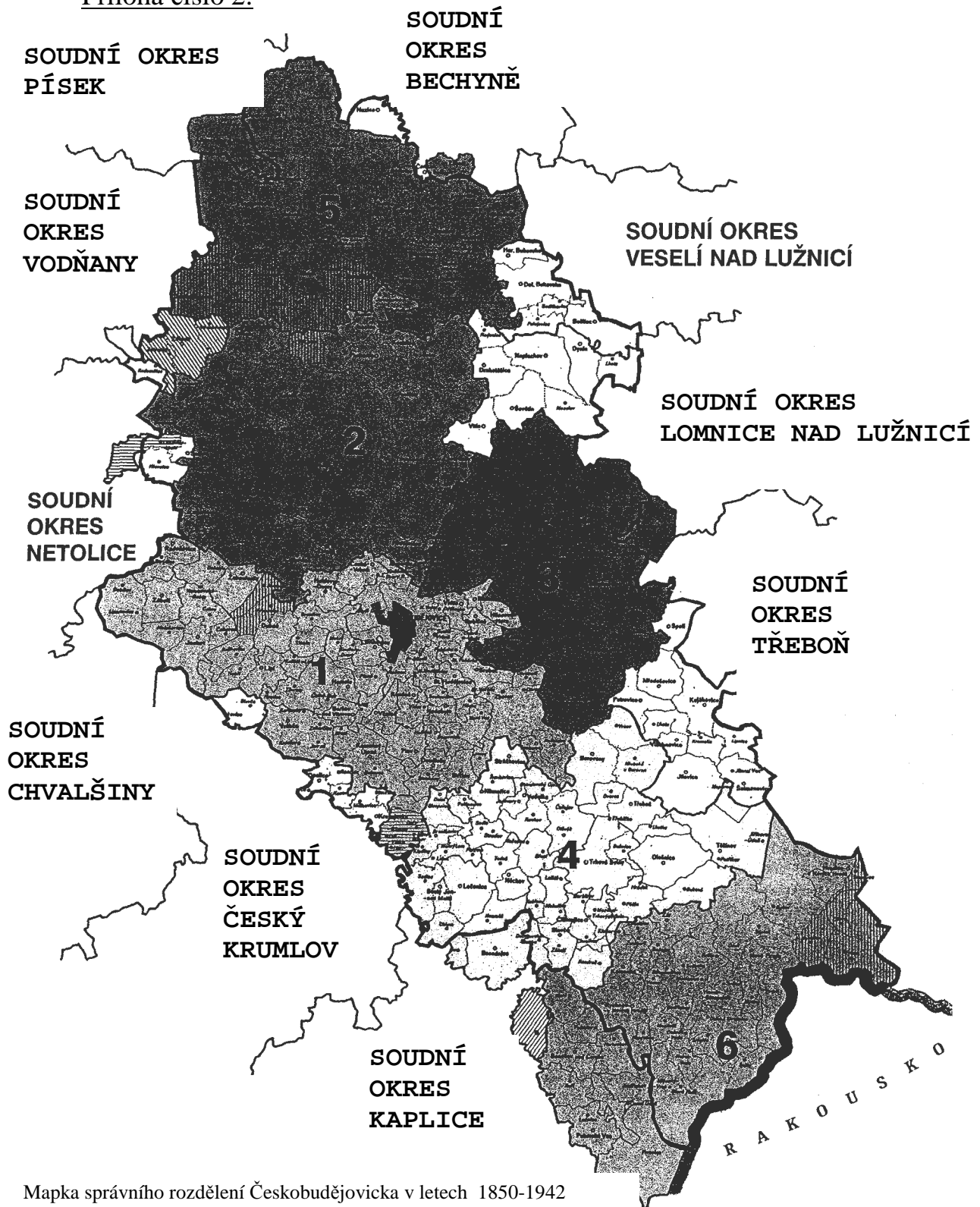
Třetí radní		Třetí radní – druhá volba	
13 hlasů	Vojtěch Pixa	15 hlasů	Vojtěch Pixa
7 hlasů	Emanuel Hájek	7 hlasů	Emanuel Hájek
6 hlasů	Emanuel Královec	7 hlasů	Emanuel Královec
3 hlasy	František Kučera	1 hlas	Jan Zelenka

(žádný z kandidátů nezískal ani ve druhé volbě nadpoloviční většinu, přikročilo se tedy k užší volbě)

Třetí radní – úzká volba	
16 hlasů	Emanuel Hájek
14 hlasů	Vojtěch Pixa

Čtvrtý radní		Čtvrtý radní – druhá volba	
14 hlasů	František Kučera	21 hlasů	František Kučera
8 hlasů	Vojtěch Pixa	7 hlasů	Vojtěch Pixa
6 hlasů	Karel Hovora	2 hlasy	Karel Hovora
1 hlas	František Řepiš		
1 hlas	Václav Wurun		

Příloha číslo 2:



Mapka správního rozdělení Českobudějovicka v letech 1850-1942 s vyznačením jednotlivých soudních okresů, které v období 1855-1868 fungovaly zároveň jako politické a 1865-1928 jako samosprávné okresy (rozlišeny různými odstíny plochy). Podchyceny jsou rovněž významnější územní změny, k nimž v průběhu času došlo. Silnější čarou je pro srovnání ohraničeno území okresu České Budějovice 1960-2002. **Politický okres Týna nad Vltavou** tvořený jediným soudním okresem: 5 – soudní okres Týn nad Vltavou; svislým šrafováním vyznačeno území připojené rok 1875 (odtrženo od sousedního okresu Hluboká nad Vltavou).

Příloha číslo 3:

Protokol

sepsaný u obecního úřadu města vltavotýna
dne 30. ledna 1877 o valné schůzi obecního
zastupitelstva vltavotýnského.

Tato schůze byla pánům členům zároveň s programem,
oběžníkem a obecnstvu návštěvím ze
dne 26. ledna 1877 oznámena. A dostavili se k tomu
účelu osmnáct pánů údů.

Pan purkmistr František Samec co předseda zahájil
schůzi o 9. hodině ráno následovněm.

Program

1. Čte se protokol posledního zasedání.

1. Schvaluje se.

2. Městská rada oznamuje, že Matěj Zeman čís[lo] 75 z Malé strany složil obecní
kapitál 40 zlt[atých] 20 k[rejcarů]

2. Bére se k vědomosti.

3. Přednášejí se žádosti o udělení práva měšťanského p[ana] Antonína Louly, Matěje
Plaňanského, Jakuba Vodičky o udělení práva měšťanského.

3. Mohou být všem žadatelům dekrety vyhotoveny.

4. Předkládají se účty ve správě obecního úřadu vedené za rok 1876 a sice: a, účet
obecní důchodenský, b, účet ústavu chudých c, účet městských pivních krejcarů d, účet
kontribučenského fondu e, účet špitální k prozkoumání.

4. Bére se k vědomosti a mají se dát k revizi ad a, P[an] Josef Plaňanský a Frant[išek]
Loula b, Fáber a Denner c, Hanzal a Samec d, Denner e, Loula František

5. Vykoná se volba třech členů komise k volbě poslance do říšské rady.

5. P[áni] Josef Plaňanský, Tomáš Fáber a Petr Hanzal.

6. Ohledně lámání kamene na obecním pozemku na Malé straně bylo usneseno. Lom, který Václav Řezáč otevřel bez povolení, zamezen jemu pro překročení pachtovních výminek nájem téhož pozemku, byl vypovězen a proti němu právní žaloba pro rušení služebnosti zanesena.

Skončeno a podepsáno:

František Samec

František Masák

Kotrč [Jan]

Loula [František]

Hanzal [Petr]

Jan Dědič

Protokol sepsaný o páté mimořádné schůzi městského zastupitelstva v Týně nad Vltavou odbyvané dne 30. července 1900 za předsedání náměstka starosty pana radního Karla Nikolaua a u přítomnosti sedmnácti členů výboru, kteří se v připojené presenční listině podepsali.

O schůzi dnes ad hoc svolané byli všichni zástupcové města vyrozumění výnosem ze dne 30. července.

Nepřítomnost svou omluvili páni: Lorenz Čeněk, Loula Matěj a Feitl Martin, z nichž dva poslední dlí mimo dům.

Na denním pořádku:

jest odvolání p[ana] Jana Samce do rozhodnutí městské rady v příčině žádaného bytu v budově č[íslo] pop[isné] 195 zde Solnice zvané.

Předsedající náměstek starosty pan Karel Nikolau zahájil schůzi a učinil v zastupitelstvu nejprve dotaz, zda dnešní případ je pilným ve smyslu odst[avce] 4 § 44 zříz[ení] obec[ního]. Pilnost předmětu byla jednohlasně uznána. Na to bylo panem předsedajícím přečteno odvolání p[ana] Jana Samce a sděleno, že paní Samcová obrátila se na městskou radu s žádostí o přenechání místnosti k obývání v Solnici.

Uvedeno též, že městská rada uvážila veškeré zde stávající okolnosti zejména pokud se týče osoby pana Samce a že starala se také o to, aby nějaký byt i v jiném domě byl sjednán. Paní Samcová však vyhlédnutý byt u paní Závodné odmítla, že jest malý a kuchyň tmavá. To pokud se týče žádaného bytu v Solnici nemohla městská rada se pro tento byt rozhodnout, poněvadž obec zdejší není kompetentní při rozhodování v této budově, nýbrž třeba svolení politického a duchovního úřadu. O poměru dohlédacím bylo podáno podrobné vysvětlení.

Také byly vysloveny obavy, že by po vypršení žádané lhůty pololetní poskytnutý byt nebyl vyklizen. Debaty se zúčastnili téměř všichni přítomní páni členové výboru, mnozí se přimlouvali za bezpodmínečné vyplnění podané žádosti a naproti tomu bylo poukazováno na to, že dům číslo 7 naproti okresu jest prázdný, který by mohl být za byt poskytnut. Nastaly tudíž tři návrhy a sice 1, městské rady na zamítnutí 2, na vyhovění žádosti dle jejího obsahu 3, na poskytnutí bytu č[íslo] 7 za podmínek, že byt se pronajímá paní Samcové pro oba manžele na dva roky za roční činži 40 zl[atých] splatnou v první čtvrtině letních napřed jdoucích lhůtách. Na to bylo přikročeno k hlasování nejprve o návrhu třetím, který byl jednohlasně mimo pana Kaspra - jenž

byl pro vyhovění podané žádosti – přijat. Tím odpadlo hlasování o ostatních návrzích a schůze prohlášena za ukončenou.

Karel Nikolau

Emanuel Královec

K[arel] Wendy

Masopust – městský tajemník a zapisovatel

Ediční poznámka:

Zásady použité pro přepis dvou zápisů ze zasedání zastupitelstva vycházely z obvyklých pravidel zpřístupňování pramenů. Text byl transkribován. Ediční zásahy do textu jsou naznačeny grafickými symboly. Zkratky jsou důsledně rozepisovány (pan, zlatých, vlastní jména) do [] hranatých závorek.. Staré koncovky sloves – ti jsem přepisovala podle pravopisných pravidel a kde bylo nutné jsem přidávala pomocné sloveso být. Velká písmena jsem upravila také podle pravidel českého pravopisu. Zachovávány jsou některé tvary sloves např. jdoucích, dlí. K modernizaci docházelo v případě souhlásek s/z u předpon a předložek.

Seznam použitých pramenů a literatury

A. Nevydané prameny:

Státní okresní archiv České Budějovice, Archiv města Týna nad Vltavou, inv. č. , kniha č. 138 – 164.

Státní okresní archiv České Budějovice, Archiv města Týna nad Vltavou, inv. č. 722, kart. 37.

Státní okresní archiv České Budějovice, Okresní zastupitelstvo Týn nad Vltavou, inv. č. 91, kart. 1; inv. č. 222, kart. 21; inv. č. 275, kart. 275.

Státní oblastní archiv Třeboň, Krajská sbírka matrik Jihočeského kraje, Děkanský úřad Týn nad Vltavou, matrika narozených z let 1650 až 1903,
http://digi.ceskearchivy.cz/index_main.php?lang=cs

Státní okresní archiv České Budějovice, Archiv města Týna nad Vltavou, Obecní kronika Týn nad Vltavou 1836 – 1933, <http://digi.ceskearchivy.cz/cs/226>.

B. Literatura:

Jiří BOCK: *O městské správě v Chrastavě v letech 1850-1945 a uchování jejích písemností. (Příspěvek k historickému vývoji AM Chrastava)* In: Fontes Nissae 3, Liberec 2002.

Lukáš FASORA – Jiří HANUŠ – Jiří MALÍŘ (eds.): *Občanské elity a obecní samospráva 1848 – 1948*, Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno 2006.

Lukáš FASORA: *Sociální a profesní struktura brněnské komunální reprezentace v letech 1851 – 1904.* Český časopis historický 103, č. 2 2005, s. 354 – 381.

Milan HLAVAČKA: *Zlatý věk české samosprávy.* Praha 2005.

Jan JANÁK – Zdeňka HLEDÍKOVÁ: *Dějiny správy v českých zemích do roku 1945,* Praha 1989.

Jan JANÁK: *Státní správa a územní samospráva 1740 – 1945,* in : XXIII, Mikulovské sympozium 1993, Brno 1995.

Pavel KLADIWA: Stav bádání k problematice formování a vývoje občanské společnosti v 19. (18.) století. Srovnání frankfurtského, bielefeldského a vídeňského projektu na téma Bürgertum, In: Slezský sborník, 2002, č. 2.

Jiří KLABOUCH: Die Gemeindeselbstverwaltung in Österreich 1848-1918,. Wien 1968.

Jiří KOŘALKA: Řemeslnicko – obchodnická elita v čele samosprávy města Tábora v letech 1848 – 1939, in: Lukáš Fasora– Jiří Hanuš – Jiří Malíř (eds.): Občanské elity a obecní samospráva 1848 – 1948, Brno 2006, s. 184- 92.

Martina SUDOVÁ – Lubomír PROCHÁZKA: Zmizelé Čechy – Vltavotýnsko, Litomyšl 2007

Peter URBANITSCH: *Zentralmacht und regionale Selbstverwaltung im 19. Jahrhundert*, In: XXIII. Mikulovské sympozium (Ústřední moc a regionální samospráva), Brno 1996, s. 85 – 105.

Peter URBANITSCH: Das Forschungsprojekt „Stadtbürgertum in Cisleithanien 1861 – 1918“, Neuen Quellen und Zugänge zur Erforschung der Kommunalpolitik, in: Jiří Pešek – Václav Ledvinka (sest.): Mezi liberalismem a totalitou. Komunální politika ve středoevropských zemích 1848 – 1948. Documenta Pragensia 14, Praha 1997.